

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

SPOLNA DISKRIMINACIJA V ŠPORTU

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTOR:
ALJAŽ TERBOVŠEK

MENTOR:
VALERIJA ZORKO, PROF.

Celje, marec 2023

Gimnazija Celje – Center
Program: splošna gimnazija

SPOLNA DISKRIMINACIJA V ŠPORTU

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTOR:

ALJAŽ TERBOVŠEK

MENTOR:

VALERIJA ZORKO, PROF.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2023

Kazalo

I	UVOD	6
1)	HIPOTEZE	7
2)	METODE	7
II	SPOL	9
a)	BIOLOŠKI SPOL	9
b)	SPOLNA IDENTITETA	9
III	ŠPORT	10
a.	POJEM ŠPORT	10
b.	ŠPORT IN MEDIJI	12
IV	DISKRIMINACIJA	12
1	RAZLAGA POJMA DISKRIMINACIJA	12
2	VRSTE DISKRIMINACIJE	13
3	VZROKI DISKRIMINACIJE	14
4	POSLEDICE DISKRIMINACIJE	15
5	SPOLNA DISKRIMINACIJA V ŠPORTU	15
	INTERSPOLNE/TRANSSPOLNE OSEBE IN ŠPORT	16
	ŽENSKE V ŠPORTU IN PLAČILA	17
	ŽENSKE V ŠPORTU IN MEDIJI	18
V	RAZPRAVA	19
	Spol anketirancev	19
	Izobraževalni program anketirancev	20
	Odnos anketirancev do diskriminacije v športu	20
VI	REZULTATI	24
VII	ZAKLJUČEK	30
VIII	VIRI IN LITERATURA	32

KAZALO SLIK

Slika 1: Spol anketirancev (n = 107)	19
Slika 2: Izobraževalni program anketirancev.....	20
Slika 3: Odnos anketirancev do diskriminacije v športu (n = 107)	20
Slika 4: Obravnavanje žensk v športu (n = 107)	21
Slika 5: Pot do uspeha žensk	21
Slika 6: Diskriminatoren prikaz žensk v medijih (n = 107)	22
Slika 7: Razlike v plačah (n = 95)	22
Slika 8: Kategorija transspolnih oseb (n = 101)	23
Slika 9: Odnos do dvospolnikov (n = 101)	23
Slika 10: Graf 1: Zavedanje o diskriminaciji.....	25
Slika 10: Graf 1: Zavedanje o diskriminaciji.....	25
Slika 11: Zavedanje o diskriminaciji	25
Slika 11: Zavedanje o diskriminaciji	25
Slika 12: Graf 2: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program	26
Slika 12: Graf 2: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program	26
Slika 13: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program.....	26
Slika 13: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program.....	26

Zahvala

Zahvaljujem se vsem, ki so pri moji raziskavi sodelovali.

Zahvaljujem se ga. Tadeji Brankovič, ki je z mano opravila intervju.

Posebna zahvala pa gre tudi mentorici, ki me je na poti raziskovanja usmerjala.

Povzetek

V raziskovalni nalogi bom raziskoval diskriminacijo v športu. Diskriminacija je pojem, s katerim se srečujemo v vsakodnevnem življenju in tudi šport pri tem ni nobena izjema. V raziskovalni nalogi se bom osredotočil predvsem na spolno diskriminacijo v športu. Zanima me, kakšen je položaj žensk v športu, kakšna je njihova pot do uspeha, kako so predstavljene v medijih in kakšna so njihova plačila v primerjavi z moškimi. Ker pa pojem spolna diskriminacija ne zajema le žensk, bom del moje raziskave namenil tudi položaju dvospolnikov, transspolnih oseb in pripadnikom LGBTQ skupnosti v športu. V raziskavi sem se osredotočil predvsem na populacijo srednješolcev, tako dijakov poklicnih šol kot tudi gimnazij in študentov.

Z anketnim vprašalnikom, v katerem sem anketirancem zastavil dvajset vprašanj, sem želel ugotoviti njihov odnos do spolne diskriminacije v športu. Pred raziskovanjem sem si zastavil hipoteze, ki sem jih s pridobljenimi podatki analiziral ter jih kasneje tudi potrdil ali ovrgel ali delno potrdil. Ugotovil sem, da anketiranci imajo splošno zavedanje o diskriminaciji v športu in različnem prikazovanju športnikov v medijih. V raziskovalno nalogo pa sem želel vpeljati še tretji vidik - vidik profesionalne športnice, zato sem opravil intervju z nekdanjo slovensko biatlonko Tadejo Brankovič. Z intervjujem sem pridobil njeno videnje o diskriminaciji, predsodkih in tudi medijskem poročanju. Seveda podatki pridobljeni z intervjujem niso temelj moje raziskavi, saj so to subjektivna doživljanja, ki se razlikujejo od športnika do športnika, pa tudi vzorec je premajhen za posplošitve.

Ključne besede: spolna diskriminacija, šport, spol, mediji, dvospolnik/interseksualec.

Summary

In my research project I am going to write about discrimination in sports. Discrimination is a term we come across daily, and sport is not an exception. In my project I am going to focus on gender discrimination in sports. Before starting to work on the project I wanted to know what the position of the women in sports is, how they succeed, how much they are paid in comparison to men and how they are presented in different media. Because gender discrimination does not include only women, I am going to dedicate part of my project to intersexual people, transgenders and LGBTQ community in sports. I did my research among the youth, especially high school students. I created the poll questionnaire where I asked them to answer 20 questions in order to find out their views on gender discrimination in sports. At the beginning of research, I set a hypothesis. Later on, I confirmed or refused them based on the results of the poll. I came to the conclusion that respondents have basic knowledge about discrimination in sports and how women are pictured in the media. For the third point of view in my project I interviewed an ex professional Slovenian female athlete Tadeja Brankovič. I asked her different questions connected to my theme just to get her views on discrimination. I was also interested in whether she has ever experienced it in her career. Information gathered is not fully accurate because Tadeja's experiences are subjective and they are different from athlete to athlete.

Key words: discrimination, gender discrimination, transgenders, sport, gender, media

I UVOD

V raziskovalni nalogi želim raziskati tematiko spolne diskriminacije v športu. Sodobne oziroma postmoderne družbe, v katerih je kot politični sistem uveljavljena demokracija, veljajo za odprte družbe, družbe priložnosti in možnosti uspeha. Posamezniki naj bi bili med seboj enakovredni ter bili enako obravnavani, ne glede na njihovo spolno, rasno ali etnično pripadnost. Vendar pa je diskriminacija pojem, s katerim se vsaj v zadnjem času srečujemo večkrat. Pojem diskriminacije je seveda širok in poznamo več razlag, ki se razlikujejo od strokovnjaka do strokovnjaka. Hkrati pa na njegov pomen vpliva tudi področje, na katerem ga obravnavamo. Na sociološkem področju diskriminacijo najlažje opišemo kot neenako obravnavanje posameznika, na podlagi njegove narodnostne/etnične pripadnosti, spola, spolne usmerjenosti, verske pripadnosti, pripadnosti družbenemu sloju ...

Šport je vse bolj priljubljena prostočasna dejavnost, s katero se ukvarja večji delež svetovnega prebivalstva. V osnovi gre za neko telesno aktivnost, pri kateri se posameznik sprosti, razvedri ter razgiba. Večina športnih dejavnosti posamezniki izvajajo na ljubiteljski ravni, a se v zadnjih desetletjih pojavlja tudi vse več poklicnih oziroma profesionalnih športnikov. V tem primeru je šport posameznikov poklic, z odličnimi uspehi na tekmovalnem področju pa si pridobi tudi svetovno prepoznavnost in slavo. S televizijskimi prenosi so nekateri športi, kot sta na primer nogomet in košarka, postali popularizirani. Televizijski prenosi športnih tekem, svetovnih prvenstev in olimpijskih iger dosežejo izjemen odstotek gledanosti.

Ob vsem tem se mi je porajalo vprašanje, ali tudi v profesionalnem športu obstaja diskriminacija, in če, v kakšni meri je prisotna. Je tudi v športu uspeh posameznika odvisen od njegovega verskega prepričanja in etnične pripadnosti? So tudi v športu ženske manjvredne in je njihova pot do uspeha težja kot pri predstavnikih moškega spola? Kakšne so razlike v plačilih med spoloma? Vse to so vprašanja in razlogi, o katerih sem pričel razmišljati in so me spodbudile k raziskovalni nalogi. Kot sem že omenil, je pojem diskriminacija zelo širok, zato se bom v svojem raziskovalnem delu osredotočil predvsem na spolno diskriminacijo v športu.

V prvem oziroma teoretičnem delu bom predstavil pojem diskriminacije. Ugotoviti želim, kaj so vzroki in posledice diskriminacije za posameznika. Teoretično se bom opredelil do športa kot prostočasne aktivnosti in profesionalnega športa. Raziskati želim vlogo spola pri samih športnih uspehih in usodo posameznikov, ki se ne opredeljujejo v skladu z biološkima spoloma. Ugotovitve in trditve bom nato ponazoril s praktičnimi primeri iz športa. Primerjati želim plače/nagrade športnic in športnikov na istih področjih, ki pa sem jih pridobil na podlagi statističnih podatkov in opravljenih raziskav.

V drugem delu pa bom izvedel anketo med mladimi, v kateri želim spoznati njihov odnos do spolne diskriminacije. Zanima me tudi, če imajo mladi sploh zavedanje o neenakosti med športniki, ob katerih situacijah nek pojav opredelijo kot diskriminatoren.

V raziskovalno nalogo pa nisem želel vključiti le vidika mladih do spolne diskriminacije v poklicnem športu, temveč tudi profesionalne športnice, zato sem opravil intervju s slovensko biatlonko, tudi štirikratno udeleženko olimpijskih iger, danes pa vodjo biatlonske panoge, ki je del Smučarske zveze Slovenije, Tadejo Brankovič. V pogovoru sem želel spoznati njen pogled na diskriminacijo žensk v športu in njene morebitne izkušnje z neenakostjo. V intervjuju, ki sem ga opravil konec januarja 2023, sem ji zastavil dvanajst vprašanj, s katerimi sem želel zajeti njene izkušnje in videnje spolne diskriminacije v športu. Zanima pa me tudi, kako bi se po njenem mnenju lahko neenakosti med moškimi in ženskami v športu zmanjšale.

1) HIPOTEZE

Pred začetkom samega raziskovanja sem si postavil hipoteze, ki jih bom na koncu potrdil oziroma ovrgel. Analizo hipotez najdete v delu rezultatov.

- **Hipoteza 1:** Med anketiranci ni splošnega zavedanja o spolni diskriminaciji v športu oziroma le te ne opredelijo kot diskriminacijo.
- **Hipoteza 2:** Najmanjše zavedanje o diskriminaciji je med anketiranci, ki obiskujejo poklicne šole, večje med anketiranci gimnazij in univerz. Anketiranke so dovzetnejše za spolno diskriminacijo kot anketiranci.
- **Hipoteza 3:** Diskriminacija v športu obstaja tako na področju medijske pozornosti kot tudi plačil, ki jih prejemajo športniki.
- **Hipoteza 4:** Anketiranci transseksualne in interseksualne osebe uvrščajo v skladu z njihovim biološkim spolom.

2) METODE

Pojma šport in diskriminacija sta že bila predmet številnih socioloških raziskav in razprav. Vendar pa so redke raziskave in članki, ki pojma zajemajo skupaj. O diskriminaciji je zapisanih ogromno slovenskih strokovnih člankov, knjig in virov. Šport je v slovenski literaturi obravnavan nekoliko manj obsežno, le malo je člankov o rasni, etnični ali spolni diskriminaciji.

Prav zaradi manjšega obsega literature, ki povezuje spol, šport in diskriminacijo, sem moral v teoretičnem delu uporabiti precej različnih metod:

- **Deskriptivna metoda** oziroma metoda opisovanja, s katero sem problematiko natančno opisal.
- **Komparacija** oziroma metoda primerjanja, s katero sem pridobljene podatke med seboj primerjal.
- **Metoda kompilacije**, s katero sem različna stališča med seboj povezal.

- **Sinteza**

V empiričnem delu sem uporabil kombinacijo dveh metod – kvalitativnih in kvantitativnih.

Med kvalitativno metodo spada intervju. Konec januarja 2023 sem opravil intervju s Tadejo Brankovič, nekdanjo uspešno slovensko biatlonko, danes pa vodjo biatlonske panoge pri Slovenski smučarski zvezi. Zastavil sem ji dvanajst vprašanj, intervju pa je bil nestrukturiran oziroma nestandardiziran, saj sem se vnaprej pripravil le okvirna vsebinska vprašanja, ki pa so se v nadaljevanju prilagajali odgovorom intervjuvanke. Intervju s Tadejo Brankovič sem opravil, ker sem želel pridobiti tudi pogled profesionalne športnice na diskriminacijo v športu. Pri tem se mi je zastavilo vprašanje, kako se ob diskriminaciji počutijo ženske, ali so deležne opazk tudi od moških sotekmovalcev, kakšne so njene izkušnje z mediji. Hkrati pa se je Tadeja po končani tekmovalni karieri podala v politične vode, zato sem na samo problematiko lahko dobil širši vpogled. Celoten intervju lahko najdete v prilogi, a pri tem je pomembno omeniti, da podatki pridobljeni v intervjuju niso temeljni del mojega raziskovalnega dela, saj so Tadejine izkušnje subjektivna doživljanja, ki ne veljajo za vse športnike, hkrati pa na podlagi enega intervjuja niso možne posplošitve.

Med kvantitativno metodo pa spada metoda spraševanja – anketa oz. vprašalnik. Anketa je bila izvedena v pisni obliki, anketiranec pa je bil anonimen. Izvedel sem jo preko spletne strani www.1ka.arnes.si, kjer sem združil dva tipa vprašanj. Pri odprtem tipu vprašanj sem anketirancem zastavil le vprašanje, ki pa je nanj odgovoril s svojimi besedami, mislimi in idejami. Pri zaprtem tipu vprašanj pa sem anketirancem podal vprašanje in odgovore, med katerimi so lahko izbirali.

Anketirancem sem zastavil dvajset vprašanj, s katerimi sem želel ugotoviti njihov pogled na problematiko diskriminacije v športu. Pri tem je bilo dvanajst vprašanj zaprtega tipa, kjer je anketiranec odgovoril z da/ne ali s strinjam se/se deloma strinjam/se ne strinjam. Preostalih osem pa je bilo odprtega tipa. Ciljno občinstvo ankete so bili dijaki srednješolskih poklicnih in gimnazijskih programov ter študentje.

Anketa ima zagotovo svoje prednosti in slabosti. Ena izmed prednosti ankete je, da sem v kratkem času dobil večje število odgovorov. Hkrati pa anketiranci odgovarjajo na ista vprašanja, s čimer sem pridobil enakovredne podatke, ki jih lahko med seboj lažje primerjam. Že pri samem oblikovanju anketnih vprašanj sem se srečal s problemom, kako formulirati jasno in natančno vprašanje, na katerega bodo anketiranci znali odgovoriti. Anketa je vsebovala osem vprašanj odprtega tipa, kar je pomenilo, da je anketirancem vzelo nekoliko dlje časa, da so anketo lahko izpolnili. Med odgovori sem našel tudi nekaj primerov, ko anketiranec same ankete ni reševal resno in je podajal odgovore, ki niso v skladu s temo raziskave. Primer nerešene ankete se nahaja v prilogi.

II SPOL

a) BIOLOŠKI SPOL

Biološki spol so značilnosti telesne anatomije/zgradbe, morfologije/oblikovanosti ter fiziologije/delovanja, ki so pogojene s spolom človeka. Spol pri človeku določa triindvajseti par kromosom. Biološko poznamo dva spola – moškega in ženskega. Kombinacija XX pomeni ženski spol, kombinacija XY pa moškega. Spol pri človeku se določi ob združitvi ženskega jajčeca in moške semenčice, ki sta spolni celici. Spolni dimorfizem so biološko določene razlike med spoloma, ki se izkažejo v primarnih ter sekundarnih spolnih znakih. Primarni spolni znaki so notranje in zunanje genitalije, ki se oblikujejo v zarodku. Sekundarni spolni znaki pa se razvijejo v obdobju pubertete pod vplivi hormonov, to je obdobje, ko posameznik doživi največje spremembe v telesnem razvoju. Fantje postanejo (vsaj) telesno moški, deklice pa ženske. Med seboj se razlikujejo po telesni poraščenosti, telesni zgradbi, rasti prsi ...

Večinoma lahko spol posameznika ugotovimo že, ko posameznika vidimo, na podlagi sekundarnih spolnih znakov. Pogosto lahko posameznikov spol ugotovimo tudi na podlagi kretenj, gibanja, oblačenja ... Vendar pa obstajajo izjemno redki primeri, ko spola posameznika tudi ne moremo določiti. Ta pojav imenujemo dvospolnost ali hermafroditizem. Pri posamezniku se pojavijo tako lastnosti ženskega kot tudi moškega spola. Redke izjeme poimenujemo interseksualec, ki lahko ima ženske hormone, zgradba ter spolni organi pa spominjajo na moškega. Vsak primer dvospolnosti je svojevrsten, saj gre pri tem za igro ter mešanje kromosomov. Po statističnih podatkih se v Sloveniji na leto rodi dva takšna primera.

Družbeni spol ali spolna dihotomija ali spolna asimetrija je pričakovana družbena vloga posameznika, ki je odvisna od njegovega spola. Glede na to se posamezniku pripišejo posebne družbene vloge, funkcije, pričakovano vedenje. Predstave o tem, kaj je vloga določenega spola se od družbe do družbe razlikujejo. Družba tako moškega in žensko vrednoti drugače, kar privede do spolne neenakosti. (M. Počkar, M. Tavčar Kranjc 2011: str. 8-10)

b) SPOLNA IDENTITETA

Spolna identiteta je posameznikovo doživljanje lastnega spola, ki se nenujno ujema tudi s posameznikovim biološkim spolom. Večina ljudi svojo spolno identiteto enači tudi s svojim biološkim spolom, sprejme družbene vloge ter pričakovanja, ki so na to tudi navezana. Razlikovanje med spoloma se pojavi že v zgodnji mladosti, v tako imenovani spolno diferencirani socializaciji. Le ta se izraža v izbiri oblačil glede na spol, izbiri igrač, barv, izbiri risank, ki jih gleda otrok glede na spol. Spolna identiteta se začne pri posamezniku pojavljati v obdobju sekundarne socializacije, najstništva ... To

so vsaj po navadi obdobja, v katerih se začne posameznik srečevati s svojo vlogo v družbi in s pričakovanimi vlogami ženske ali moškega v družbi ...

Spoznava tudi samega sebe in pri tem ugotovi, da se njegovo poimenovanje lastnega spola razlikuje od njegovega biološkega spola.

Tako, kot se spreminja družba, se spreminja tudi človek odnos do lastnega spola. Danes še zdaleč ne poznamo več le dveh spolov, na primer že leta 2014 je eno izmed družbenih omrežij ob prijavi posamezniku ponudilo več kot sedemdeset možnosti izbire spola. Človekov biološki spol in spolna identiteta se lahko razlikujeta do te mere, da se posameznik v svojem telesu počuti utesnjen ali celo ujet, začne prične svoj biološki spol celo spreminja, da se ta ujema z njihovo spolno identiteto. Primeri tega so:

- **Transvestitstvo:** posameznik prične nositi oblačila drugega spola
- **Fluidnost:** oseba se ne identificira z nobenim spolom, le ta pa je odvisen od njenega razpoloženja. Oseba se tako prilagaja različnim spolnim identitetam.
- **Aspolnost:** posameznik se ne identificira z nobeno spolno identiteto oziroma čuti odsotnost lastne spolne identitete.
- **Androgena oseba:** oseba, ki se vede nasprotno od prirojenega določenega biološkega spola. Torej moški se vede in obnaša kot ženska oziroma ta lahko poimenujemo tudi moški ujet v ženskem telesu in obratno.
- **Transspolnost:** spolna identiteta in biološki spol posameznika se ne ujemata. To lahko vodi v transseksualnost, kar pomeni, da želi oseba svoje telo in zunanji videz prilagoditi svoji spolni identiteti. To lahko opravi z več posegi in tako spremeni svoj spol. (M. Počkar, M. Tavčar Kranjc 2011: 8–10.)

III ŠPORT

a. POJEM ŠPORT

Za lažje razumevanje diskriminacije v športu moramo najprej razumeti, kaj šport sploh je. Beseda šport izhaja iz latinske besede *deportare* in je že v srednjem veku pomenila sprostitev oziroma zabavo. Šport ima danes po vsem svetu enak pomen in je sestavni del našega vsakdana. Definicija športa je težka in zapletena, definicije pa se med seboj tudi močno razlikujejo, kar prikaže razvitost športa kot stroke. Definicija športa v Slovarju slovenskega knjižnega jezika je po ustaljenih pravilih izvajana telesna dejavnost za krepitev telesne zmogljivosti, tekmovanje, razvedrilo.

Če se osredotočimo na vlogo športa v vsakdanji družbi, potem gre predvsem za prostočasno aktivnost, pri kateri se posameznik sprosti, razvedri in tudi razgiba. Športno se lahko udeležujejo vsi, ne glede na našo starost, spol ali pripadnost družbenemu sloju. Večina se ukvarja s športom na ljubiteljski ravni, mnogi verjamejo, da si lahko s športnim stilom življenja izboljšaš zdravje. Šport ima tako socialni, kulturni in rekreacijski pomen. Z raznimi raziskavami je že bilo dokazano, da premalo fizične aktivnosti prispeva k prekomerni teži, kroničnim obolenjem, ogroža posameznikovo zdravje ...

V najširšem pomenu je šport socialna in biotična potreba, opredeljuje pa ga več oblik človeške dejavnosti:

- športna vzgoja: z njo se srečujemo predvsem v šolskem sistemu, kjer mladostniki intenzivno delajo na motoričnih sposobnostih.
- športna rekreacija: z rekreacijo želi posameznik ohranjati zdravje
- športno treniranje: posameznik določen šport trenira, pri tem pa ga motivira želja po tekmovanju in čim boljših uspehih.

Profesionalni šport zahteva od posameznika veliko odrekanja, treninga oziroma šport posamezniku ne predstavlja le sprostitev, temveč tudi vir zaslužka. O profesionalnem športu govorimo, ko je ta na najvišji stopnji oziroma dosega vrhunsko raven. Le najboljše športnice in športniki se ukvarjajo s profesionalnim športom ter med seboj tudi tekmujejo. Svoje življenje popolnoma podredijo izbrani disciplini, vsakodnevno trenirajo po naprej načrtanih programih, se držijo diet in prikažejo veliko mero odrekanja. Večina športnikov ima svoje trenerje, ki so strokovnjaki na svojem področju in profesionalnemu športniku pomagajo pri izboljšanju, ga pri treniranju motivirajo. Če posameznik želi postati profesionalni športnik, se mora z določenim športom začeti ukvarjati že v zgodnem otroštvu. To je seveda težko, saj treningi predstavljajo veliko finančno breme tudi staršem, hkrati pa mora posameznik usklajevati šolsko delo in predanost športu. Mnogi že od malih nog na primer motivira nastop na olimpijskih igrah, svetovnem prvenstvu ... Z različnim dokazovanjem in doseganjem vrhunskih rezultatov mladi športniki dobivajo priložnosti na vse večjih in vidnejših tekmovanjih. Mnogi za dosego vidnega uspeha profesionalno trenirajo več kot dvajset let. Drugi pa kljub velikemu odrekanju do rezultatov nikoli ne dosežejo. Razlogov za to je več: poškodbe, zdravstvene težave, finančne zmožnosti ali prevelika konkurenca. Ne more biti vsak profesionalni športnik, saj le to zahteva določene osebnostne lastnosti, kot so čustvena stabilnost, predanost, vztrajnost, dobro prenašanje različnih pritiskov ...

Ponovno je potrebno omeniti, da se definicije in vidiki v športu med seboj močno razlikujejo med strokami in avtorji. Pripadnike funkcionalne teorije po navadi zanima, kako se šport prilagaja družbenemu življenju in kako prispeva k sami stabilnosti družbe. Pripadnike konfliktnih teorij zanima, kako šport ohranja moč in privilegiranost elitnih slojev. (M. Doupona Topič, K. Petrović 1996: 48-54)

b. ŠPORT IN MEDIJI

Mediji so razlog za veliko popularizacijo športa v današnji družbi. Poskrbeli so, da so različni športi postali fenomen, športne prireditve pa eni izmed najbolj gledanih dogodkov na svetovni ravni. Mediji so svoj velik razvoj doživeli konec 20. stoletja in so postali eden glavnih dejavnikov ne le sekundarne, ampak tudi primarne socializacije. Po raziskavah smo od neke drugega leta naprej vsi izrazito izpostavljeni medijem in nam tako posledično vsiljujejo vrednote in norme.

Številke gledanosti športnih prireditev so impresivne in še vedno naraščajo iz leta v leto. Televizija in šport pa sta postala tesna sodelavca, komercialni uspeh enega prispeva tudi k uspehu drugega. Televizija uporablja šport, da poveča gledanost, šport pa uporablja televizijo za promocijo, ki prinaša neverjetne zasluške. Televizija je tudi močno vplivala na razvoj športa. Šport prilagajajo tako, da je medijsko zanimivejši, na mnogih prireditvah so skrajšali sam čas tekmovanja, saj je tako bolj primerno trgu. Primer tega je na primer boks. V preteklosti sta bila boksarja v ringu 15 krogov, danes se s pestmi bojujejo 12 krogov. Razlog za to niso bile poškodbe, temveč to, da je bila tekma s 15 krogi predolga.

Prav mediji so povzročili, da so se tudi v športu rodile zvezde. Danes vsak izmed nas pozna športne zvezde, marsikdo zna o njih tudi veliko povedati in do njih goji poseben odnos. Prav to nakazuje, da v modernih družbah obstaja nek kulturni vzorec, ki povezuje ljudi, šport in medije. Od medijev je odvisno, kako nam predstavijo športnika ali tudi sam šport. Mnogokrat je rečeno, da so prav športniki največja promocija samemu športu. (M. Doupona Topič, K. Petrović 2007: 117-124)

IV DISKRIMINACIJA

1 RAZLAGA POJMA DISKRIMINACIJA

Beseda diskriminacija izvira iz latinske besede »*discriminare*« in pomeni razločevati oziroma razlikovati med. Splošna definicija diskriminacije iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika je *dejanje, priznavanje manjših pravic ali ugodnosti v primerjavi z drugimi, zapostavljanje*.

V sociologiji pa diskriminacija pomeni neenakovredno obravnavanje posameznika v primerjavi z nekom drugim, na podlagi njegove narodnostne, etnične, verske pripadnosti, spola, spolne usmerjenosti, izobrazbe, družbenega položaja ali političnega prepričanja. Te razloge za diskriminacijo lahko imenujemo osebne okoliščine. O diskriminaciji lahko govorimo le v situacijah, ko je oseba ali skupina obravnavana slabše, neenakovredno zaradi osebnih stališč in prepričanj. V Republiki Sloveniji je diskriminacija kaznivo ravnanje, ki ogroža in omejuje uresničevanje ter uveljavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

V sodobnih družbah je diskriminacija praviloma razumljena kot negativno dejanje, ki je tako tudi ovrednoteno. Tako v praksi kot tudi teoriji pa se lahko srečamo tudi s pozitivno diskriminacijo, ki posamezniku glede na razlikovanje prinese ugodnosti.

Pojem diskriminacije se od avtorja do avtorja razlikuje, a osnovni pomen besede in definicija ostajata skoraj nespremenjena. Na primer Connolly se do diskriminacije opredeli kot do dejavnosti, ki ustvarja manj ugoden pravni, politični, socialni in ekonomski položaj posameznika (Connolly 2004: 64). Sociolog Cerar pa meni, da je diskriminacija kot pojem sam po sebi nevtralen, vendar je s časom dobil negativen pomen (Cerar 2003: 10).¹

2 VRSTE DISKRIMINACIJE

Poznamo več vrst diskriminacije, ki so med seboj pogosto povezane v sistem, ki predstavlja eno izmed oblik diskriminacije. Najosnovnejši vrsti diskriminacije sta neposredna ali direktna in posredna ali indirektna diskriminacija.

Neposredna diskriminacija je oblika izključevanja, kjer je posameznik ali skupina obravnavan neenakovredno neposredno. Razlog za to je v njihovih osebnih okoliščin.

Posredna diskriminacija je tista vrsta diskriminacije, kjer je neenakovredno obravnavanje posameznika temelji na videz nevtralnih merilih, ki pa v resnici posameznika postavijo v manj ugoden položaj. Posameznik ali skupina oseb je tako diskriminirana posredno.

V literaturi se še večkrat kot obliki diskriminacije pojavita individualna in sistemska diskriminacija.

Sistemska oziroma institucionalna diskriminacija se dogaja v institucijah, sistemih in raznih družbenih organizacijah. Nastane na podlagi zakonskih predpisov, sistemske ureditve in praks državnih organov, zato v večini primerov prizadene skoraj vse pripadnike neke skupine.

Individualna diskriminacija pa izvaja ena oseba/skupina v odnosu do druge, a ta ni povezana z nobeno institucijo, pravilnikom ...

Poleg omenjenih štirih vrst diskriminacije še mednje lahko uvrstimo:

- **nadlegovanje:** predstavlja nezaželeno delovanje in je povezano z eno izmed osebnih okoliščin posameznika. Nadlegovanje je za diskriminiranega posameznika žaljivo, sramotno in ponižujoče, hkrati pa mu odvzema dostojanstvo. Nadlegovanje se lahko prevesi v trpinčenje ali šikaniranje, ki sta

¹ Letno poročilo varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2013, <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=94998&lang=slv>, dostopno: 15. 12. 2022

nedopustni dejanji. Namerno povzročata nelagodje ter zapostavljenost posamezniku;

- **viktimizacija:** posameznik, ki je bil izpostavljen diskriminaciji, je kasneje v postopkih iskanja pomoči ali celo pravnih postopkih izpostavljen neugodnim posledicam. Prav zaradi neugodnih ali neprijetnih posledic žrtve o diskriminaciji raje zamolčijo;
- **diskriminacija preko povezav:** posameznika obravnavamo na podlagi osebne okoliščine, s katero sam sicer ni povezan. Ima pa to osebno okoliščino oseba ali skupino, s katero je posameznik povezan;
- **navodila za diskriminacijo:** vključuje vsakršna navodila ali ukrepe, ki so ali morebiti bodo povzročili diskriminacijo, s strani neke osebe;

Sovražni govor: pisno ali ustno izraženo stališče, ki je žaljivo ali sovražno do posameznika ali skupine. Pogosto je to govor, ki vzpodbuja širšo množico, da določeno skupino ali posameznika izločijo iz družbe. (R. Kuhar 2009: 16-18)

3 VZROKI DISKRIMINACIJE

Glavni razlogi diskriminacije so predsodki in stereotipi, razlog za njih pa se nahaja v družbeni nestrpnosti. Pojavi se kot posledica nesprejemanja drugačnosti, strahu pred neznanim, pomanjkanjem izobrazbe ...

A. STEREOTIPI

Stereotipi so tipizirane sodbe, ki ne upoštevajo individualnih razlik med posamezniki. Na podlagi delnih in površnih sodb posameznika uvrščajo v različne skupine. Stereotipi so posledica miselnih sodb nastalih na delnih in nepreverjenih informacijah. Pogosto so stereotipi posplošene in tipizirane sodbe. Le ti pa niso posledica naših prepričanj, temveč jih absorbiramo iz okolja, v katerem živimo. Tako smo pogosto prepričani v nek stereotip, pa tega sploh ne vemo. Pogosto stereotipi uravnavajo heterogenost sveta in predstavljajo načela oziroma prepričanje skupnosti ter tako ohranjajo razlike med različno mislečimi skupinami.

Stereotipi tako povzročajo, da posameznika, ki pripada določeni skupini oziroma prepričanju, ocenjujemo slabše kot skupini, ki ji pripadamo sami. (R. Kuhar 2009: 36)

B. PREDSDODKI

Predsodki so miselne sodbe, ki predstavljajo stereotipe, ki pa še jih povežemo s čustvi. Predsodki le večajo razlike med pripadniki in različnih skupin, le ti pa se še povečajo v kriznih časih. V začetni stopnji so odražajo kot šale, znaki nespoštljivosti in netolerantnosti, ki se jih sploh ne zavedamo. A ti se lahko hitro prevesijo v agresijo in nasilje. (R. Kuhar 2009: 38)

4 POSLEDICE DISKRIMINACIJE

Posledice diskriminacije se med seboj razlikujejo. Glavna posledica diskriminacije pa je izločanje posameznika ali skupnosti na rob družbe. To ne pušča posledic le žrtvam diskriminacije, ki so prikrajšane in zapostavljene, temveč škoduje celotni družbi. Prepričanja se prenašajo iz generacije v generacijo, zato v družbi tudi ostajajo. Prav neenakosti, strah in nezadovoljstvo družbe naredi šibke. Posledica diskriminacije je tudi nezmožnost sprejemanja drugačnosti. Posamezniki ne morejo sprejeti drugačnosti ali drugačnih načel bodisi zaradi ohranjanja lastne identitete bodisi zaradi strahu pred sprejemanjem novega. Tudi diskriminacije, ki v začetnih stopnjah ne predstavljajo neke izločenosti, se sčasoma prevesijo v hujše oblike diskriminacije, ki privede do segregacije družbe. Najhujša oblika diskriminacije je izobčenje iz družbe.

Diskriminacija pušča posledice tako na psihičnem, socialnem in ekonomskem položaju posameznika.²

5 SPOLNA DISKRIMINACIJA V ŠPORTU

Diskriminacija in neenakost med moškimi in ženskami v športu obstaja. V prvi vrsti se to vidi, saj se športi delijo na moške in ženske. Ženske tekmujejo z ženskami, moški z moškimi, malo je športov, kjer bi tekmovali skupaj drug proti drugemu. Razlogi za to pa so različni, nekateri jih iščejo v biološki zgradbi človeškega telesa, drugi se sprašujejo, ali je to posledica človeške družbe ali kulture. Neenakost v športu pa lahko seže tudi dlje v zgodovini, ženske so že vse od prvih razvitih civilizacij v podrejenem položaju. Že v prvih civilizacijah so moške odhajali na love, kjer so izkazovali moč in agresivnost. Ženske pa so ostajale doma, skrbale za dom in družino. Ta vloga je veljala za ženske skozi večji del zgodovine. Vse do konca 19. stoletja so bile pod »oblastjo« moža, ki je domov prinašal denar. Ženska borba za enakopravnost in enakost se začne nekje v 20. letih 20. stoletja oziroma nekje po prvi svetovni vojni. Med vojno so pričele prevzemati vloge moških, ki so morali oditi na bojišča. Pričela so delati v proizvodnjah, se politično udeleževati, kar je sprožilo spoznanje, da ne spadajo le za štedilnik in so dolžne za oskrbo otrok. Vse od takrat poteka boj za enakopravnost žensk v družbi. Diskriminacija žensk v družbi še vedno obstaja, a pomembno je, da razna feministična gibanja opozarjajo na ta problem, ki se tako tudi manjša.

Tudi na področju športa so še ženske vedno diskriminirane, pa naj bo to zaradi stereotipov, biološke zgradbe telesa, medijske pozornosti, težavnosti njihovih tekmovanj ali tudi v samem plačilu.

² Mirovni inštitut: <https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2014/08/Prirocnik-o-diskriminaciji-final-all.pdf>, dostopno: 21. 12. 2022

Na koncu teoretičnega dela želim predstaviti diskriminacijo žensk, interseksualnih in transspolnih oseb na področju športa s primeri iz profesionalnega športa.

INTERSPOLNE/TRANSSPOLNE OSEBE IN ŠPORT

Telo interpolne osebe je združitev moškosti in ženskosti. Interspolna oseba lahko navzven deluje kot ženska, a njene genitalije in hormoni so moški. Zato se pojavlja vprašanje, kam v športu umestiti te osebe. Pojavi se vprašanje, kaj je pravično in kaj ne. Če ima interspolna oseba v sebi moške hormone in tekmuje z ženskami, ima pred drugimi prednost. Imele naj bi prednost v fizičnem smislu, ki je pogojena z obema spoloma.

Prva interspolna olimpijka je Stella Wash, ki je leta 1932 prejela zlato medaljo v ženskem teku na 100 metrov. Kasnejše raziskave njenega telesa so dokazale, da ni imela maternice, a imela je nerazvite moške spolne organe.³

Prva športnica, ki so ji prepovedali tekovati v ženski kategoriji, je bila Ewa Klobukowska. Gensko testiranje je dokazalo anomalije spolnih kromosomov, olimpijske medalje pa so ji bile odvzete.

Eden izmed najbolj znanih primerov na tem področju je Caster Semenye. Južnoafričanka je že v zgodnjih letih svoje kariere pokazala svoj talent, ki je že pri rosnih osemnajstih letih postala svetovna prvakinja v teku. Takoj po tekmi so mlado atletinjo odpeljali na test spola, ki je razkril da je bila rojena s kromosom XY (značilnim za moške), a je prišlo do motnje v spolnem razvoju. Caster je kasneje ta trenutek opisala kot enega izmed najbolj ponižujočih v njenem življenju.

Primer je v športnem svetu sprožil veliko pozornosti, test spola pa je eno izmed najbolj spornih področij v športu. Opravijo tako obsežen fizičen pregled, kot tudi pregled kromosomov in psihični test. IAAF je leta 2011 sprejela pravilo o meji testosterona v krvi. Da ženska lahko tekmuje v kategoriji žensk potem mora imeti pod 10 nanomolov testosterona v litru krvi. Obstajajo zdravila, ki uravnavajo raven testosterona v krvi, a na telesu pustijo ogromno negativnih učinkov. Športnice pa so tako postavljene pred težko odločitev. Leta 2015 so pravilo umaknili, Semenya pa je že leto kasneje ponovno postala olimpijska prvakinja.⁴

Eden izmed novejših primerov na tem področju je primer ameriške transspolne plavalke Lilee Thomas. Leta 2017 se je takrat William Thomas vpisal na Univerzo v Pensilvaniji, kamor se je dolgo želel vpisati. Po prvem letu šolanja in odličnih dosežkih v plavanju se je pričel spraševati o lastni spolni identiteti. S svojim telesom se je počutil nepovezano, hkrati pa izgubil vso ljubezen in voljo do športa. Zaradi strahu, da ne bi več mogel plavati, se sprva ni odločil za hormonske terapije, hkrati pa ga je bilo tudi

³ <https://revijapamfil.squarespace.com/clanki/2022/1/20/poloaj-interspolnih-oseb-v-portu-primer-caster-semenye?format=amp>, dostopno 15. 1. 2023

⁴ <https://revijapamfil.squarespace.com/clanki/2022/1/20/poloaj-interspolnih-oseb-v-portu-primer-caster-semenye?format=amp>, dostopno 15. 1. 2023

strah, kako bo njegovo odločitev sprejela okolica. William je kmalu spoznal, da tako ne more živeti, zato se je bil za svojo srečo pripravljen odpovedati plavanju. S hormonskimi terapijami je pričel spreminjati svoj spol. Lii pa so se kmalu po začetku terapije izboljšali rezultati. Kmalu po priznanju resnice trenerju je pričela trenirati v ženski ekipi. V sezoni 2020/21 je začela tekmovali v ženski konkurenci, kjer je bila korak pred vsemi ostalimi. Tako je pričela pridobivati pozornost svojih sotekmovalk, njihovih staršev in trenerjev. Pojavilo se je vprašanje o legitimnosti njenega tekmovanja v ženski konkurenci. Mnogi njeno dejanje ocenjujejo za sporno, saj naj bi bile njene telesne predispozicije boljše. Na šolo so pričela prihajati pisma staršev, a se nanje niso ozirali in se odločali, da bodo podpirali Lio na njeni poti. Tudi Lia je deležna mnogo opazk, a se nanje ne ozira, počuti se kot ženska in zase zahteva svoje pravice.⁵

ŽENSKE V ŠPORTU IN PLAČILA

Ženske so diskriminirane tudi na področju plačil in nagrad. Raziskave kažejo, da je razlika v plačilu med moškimi in ženskami največja prav v športu. Pri tem ne gre le za denarne razlike v nagradah, plačilih, ampak tudi za razlike v pogodbenih zasluških, sponzorstvih ... Najbolj plačani športi na svetu so košarka, boks, ameriški nogomet, golf, nogomet, tenis, hokej, bejzbol in dirkanje z avtomobili.

Revija Forbes ob koncu vsakega leta izda seznam najbolj plačanih športnikov minulega leta. Najbolj plačan športnik leta 2022 je bil nogometaš Lionel Messi, ki je zaslužil 130 milijonov ameriških dolarjev. Na listi 50 najvišje plačanih športnikov leta 2022 sta se znašli le dve ženski – igralki tenisa Naomi Osaka in Serena Williams. Osaka je na 19. mestu in je zaslužila okoli 58 milijonov, medtem ko Williamsova na 31. mestu z zaslužkom okoli 45 milijonov.

Deset najbolje plačanih športnikov leta 2022 je skupaj zaslužilo več kot bilijardo ameriških dolarjev, medtem ko deset najbolj plačanih športnic je skupaj zaslužilo rekordnih 194 milijonov dolarjev.

Iz že narejenih raziskav lahko ugotovimo, da so najbolj plačane športnice prav v tenisu. Vendar pa tu v tenisu obstajajo velike razlike med športnicami in športniki.⁶

⁵ Vir: https://www.si.com/_amp/college/2022/03/03/lia-thomas-penn-swimmer-transgender-woman-daily-cover, dostopno: 20. 1. 2023

⁶ Viri: <https://www.forbes.com/athletes/>, <https://www.sportico.com/personalities/athletes/2022/100-highest-paid-athletes-in-the-world-2022-full-list-1234674901/>, <https://siol.net/sportal/sportal-plus/25-najbolje-placanih-sportnikov-vseh-casov-457269>, <https://siol.net/sportal/sportal-plus/top-10-najbolje-placanih-sportnic-in-deset-sportnikov-zgolj-za-primerjavo-436984>, dostopno: 20. 1. 2023

ŽENSKE V ŠPORTU IN MEDIJI

Prva ženska, ki je pretresla moški svet športa, je bila Babe Didrikson Zaharias. Atletinja, ki je nastopala v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja, je na olimpijskih igrah leta 1932 osvojila dve zlati olimpijski medalji. Bila je vsestranska športnica, ki je odlično igrala tudi bejzbol. Vse to je bilo še za družbo v tridesetih letih 20. stoletja preveč. Tedanji novinarji so o njej pisali grozne stvari, v smislu kot da je preveč možata in po izgledu nič podobna ženski. Dve desetletji kasneje pa se je na raznih tekmovanjih golfa pojavila z dolgimi lasmi, poročena in mediji so nanjo gledali iz povsem drugega zornega kota, mnogi so pisali, da se je iz babe spremenila v damo.⁷

Babe Didrikson Zaharis še zdaleč ni edina ženska, ki ni dobila dovolj hvale za svoje uspehe, mediji pa so svojo pozornost raje namenili izgledu. Kljub temu da je od njenih uspehov minilo že več desetletij, problem ostaja isti. Teniška igralka Maria Bartoli je leta 2013 z osvojitvijo Wimbledona uresničila svoje otroške sanje. Vendar pa osrednja tema v medijih ni bil njen uspeh, za katerega je trdno delala vse življenje. Mnogi novinarji so pozornost raje preusmerili k njenemu izgledu. Bila je deležna seksističnih komentarjev, najostrejših kar s strani BBC športnega komentatorja Johna Inverdala. Iz njenega videza se je norčeval, komentiral je, da ji oče najbrž nikoli ni rekel, da je ravno lepotica. Ob vsem tem so se še svetovni mediji spraševali, če je mogoče komentator šel predaleč. Lahko si le mislimo, kaj bi se zgodilo, če bi v vlogi Bartolove bil moški. Ti so ob svojih športnih uspehih opisani z vsemi presežniki, nihče pa ne komentira njihovega izgleda ali zgradbe telesa.⁸

Ugotovimo lahko, da mediji ob uspehih športnic pogosto ne pišejo samo o dejanskem uspehu, temveč o vsem, kar se dogaja okoli. Veliko zanimivejši so članki o njihovem izgledu ali konstrukciji telesa.

Vendar pa mediji tudi nasploh veliko več pozornosti namenijo moškim športom, o tem veliko več pišejo in govorijo. Vsi vemo in spremljamo, ko poteka svetovno prvenstvo za moške v nogometu. Tudi če posameznika ne zanima, tej temi ne more ubežati, saj ima dogodek ogromno medijsko pokritost, praktično o tem govorijo vsa družbena omrežja. Veliko manj medijske pozornosti ima žensko nogometno svetovno prvenstvo.

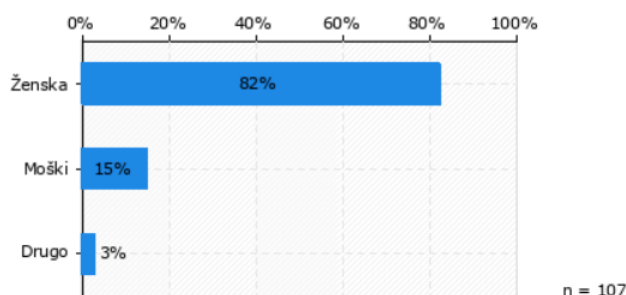
⁷ Vir: <https://www.dnevnik.si/1042723570>, dostopno: 21. 1. 2023

⁸ Vir: <https://www.dnevnik.si/1042723570>, dostopno: 21. 1. 2023

V RAZPRAVA

V teoretičnem delu sem na podlagi teorije in že zbranih podatkov želel v osnovi raziskati pojme, kot so diskriminacija, šport in spol. Za nadaljnje raziskovanje pa sem jih moral med seboj povezati tudi v ustreznem kontekstu – ženske v športu, reprezentacija športnikov v medijih ... Ko sem zaključil s teoretičnim delom, sem se lotil izdelovanja ankete, ki je nastala na podlagi podatkov iz teoretičnega dela, hkrati pa se je nanašala na hipoteze, ki sem si jih zadal ob začetku raziskovanja. V drugem oziroma empiričnem delu bom operiral z odgovori, ki sem jih prejel v anketi. V delu razprave in rezultatov bom predstavil le tiste podatke, ki so pomembni za ovrednotenje začetnih hipotez, vse ostale podatke analize anketnih vprašanj pa lahko najdete v prilogi.

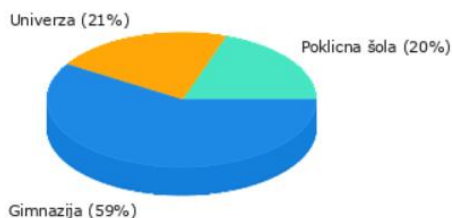
Spol anketirancev

Slika 1: Spol anketirancev (n = 107)

Na vprašanje o spolu je v anketi odgovorilo 107 anketirancev. 88 anketirancev je bilo ženskega spola, kar predstavlja 82 %. 15 % oziroma 16 anketirancev je bilo moškega spola, 3 pa so se opredelili kot drugo, kar predstavlja 3 %. Iz podatkov lahko razberemo, da je v raziskavi sodelovalo več predstavnic ženskega spola.

Izobraževalni program anketirancev

Iz

n = 107

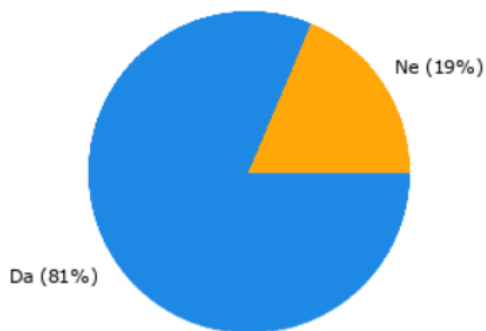
tortnega
diagrama lahko
opazimo, da je 59
anketirancev

Slika 2: Izobraževalni program anketirancev

%

obiskuje srednješolski program gimnazija, kar predstavlja 63 % vseh anketiranih. 21 anketirancev obiskuje srednješolski program poklicnih šol, kar v odstotkih pomeni 20 %. 21 % oziroma 23 anketirancev pa obiskuje že univerzo. Iz tortnega prikaza opazimo, da v anketi prevladajo gimnazijci, kar pomeni, da so posamezniki stari med 16. in 19. letom.

Odnos anketirancev do diskriminacije v športu

n = 107

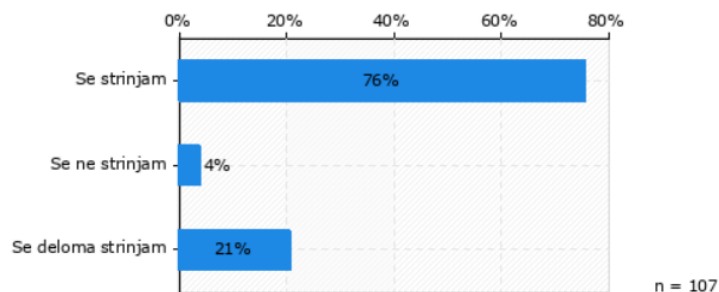
Slika 3: Odnos anketirancev do diskriminacije v športu (n = 107)

Na vprašanje, če anketiranci menijo, ali je diskriminacija prisotna v športu, je odgovorilo 107 anketirancev. 81 % oziroma 87 anketirancev je odgovorilo pritrdilno, 20 anketirancev meni, da diskriminacija v športu ni prisotna, kar predstavlja 19 %.

Tistim, ki so odgovorili pritrdilno, sem postavil dodatno vprašanje, kako se kaže diskriminacija v športu. Največ jih je odgovorilo, da se sama diskriminacija vidi na področju spola, natančneje diskriminacije žensk. Anketiranci menijo, da imajo ženske nižje plače, prav tako pa je njihova pot do uspeha težja. Ženske imajo priložnost

nastopati v manj športih kot moški, prav tako pa je gledanost ženskih športov nižja od moških.

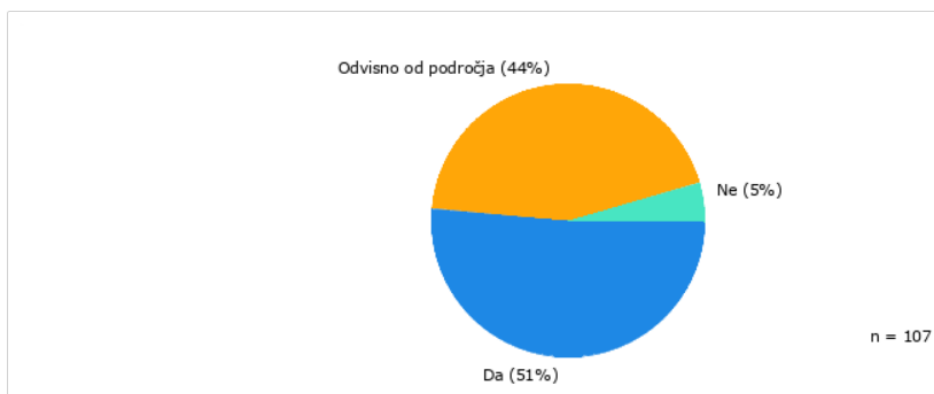
Trditev: Ženske so v športu drugače obravnavane kot moški.

Slika 4: Obravnavanje žensk v športu (n = 107)

S trditvijo, da so ženske drugače obravnavane v športu kot moški, se strinja 76 % anketirancev oziroma 81 anketirancev. S trditvijo se ne strinjajo 4, kar predstavlja 4 % in s trditvijo se deloma strinja 22 anketirancev oziroma 21 %.

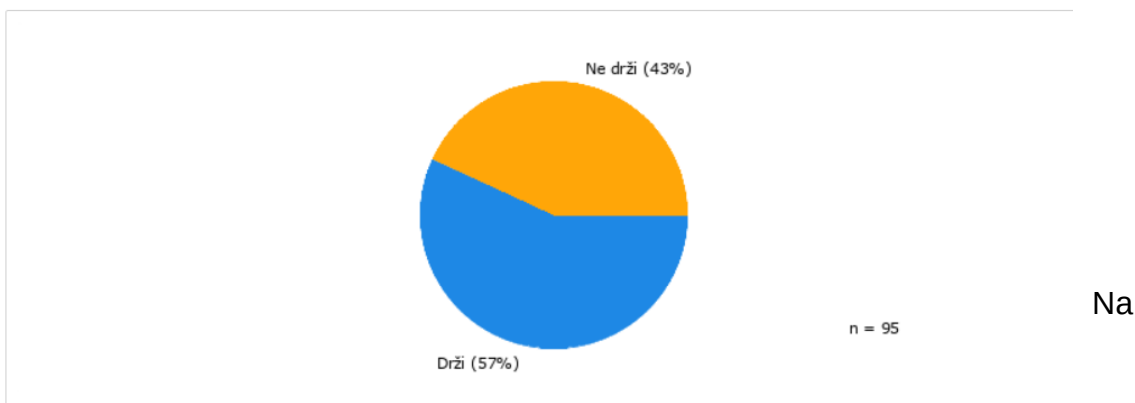
Ali je pot žensk do uspeha težja kot pot moških? (n = 107)

Slika 5: Pot do uspeha žensk

55 anketirancev se strinja, da je pri ženskah pot do uspeha težja kot pri moških, kar procentualno predstavlja 51 %. S trditvijo se ne strinja 5 % oziroma 5 anketirancev. 44 % anketirancev (47 anketirancev) meni, da je obravnavanje moških in žensk predvsem odvisno od samega področja športa.

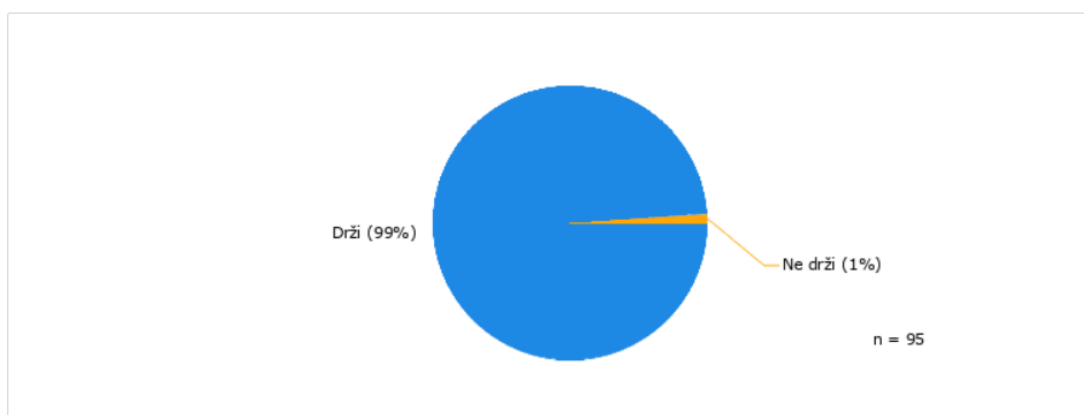
Prikaz žensk v medijih je tudi v športu diskriminatoren. (n = 95)

Slika 6: Diskriminatoren prikaz žensk v medijih (n = 107)

trditev, da je prikaz žensk v medijih diskriminatoren, je odgovorilo 95 anketirancev. 57 % oziroma 54 anketirancev se je s trditvijo strinjalo, 41 anketirancev pa meni, da ženske v medijih niso prikazane diskriminatorno, kar predstavlja 43 %.

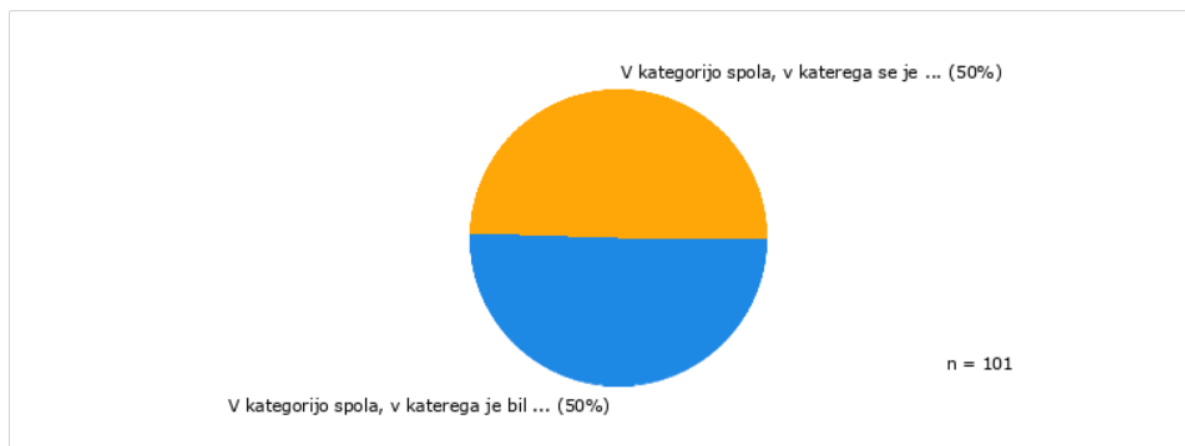
Tudi v športu obstajajo razlike v plačah med moškimi in ženskami. (n = 95)

Slika 7: Razlike v plačah (n = 95)

Na trditev, da obstajajo razlike v plačah med športnicami in športniki, je odgovorilo 95 anketirancev, od katerih se le en s to trditvijo ne strinja. Ostalih 94 anketirancev, ki predstavljajo 99 %, meni, da v športu obstajajo razlike v plačah med ženskami in moškimi.

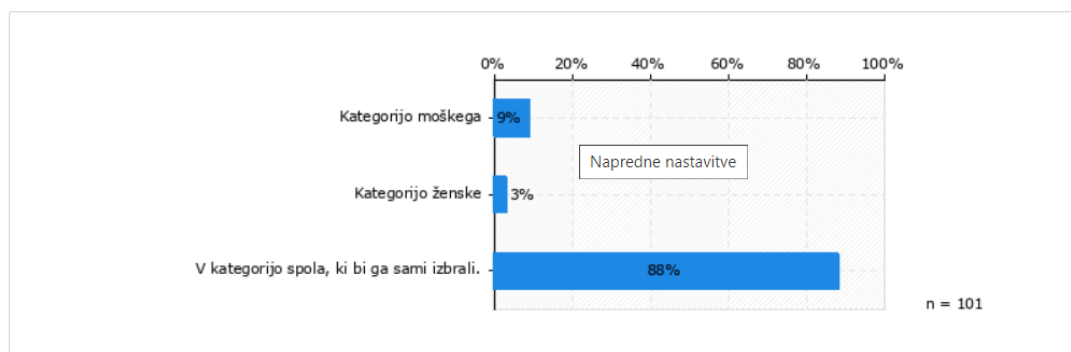
Kam bi uvrstili posameznika, ki je s posegom svoj spol spremenil? (n = 101)

Slika 8: Kategorija transspolnih oseb (n = 101)

Pri 9. anketnem vprašanju me je zanimalo, kakšen je odnos anketirancev do transspolnih oseb, torej oseb, ki so s posegom svoj spol spremenile. Na vprašanje je odgovoril 101 anketiranec. Anketiranci so lahko izbirali med dvema odgovoroma. 51 anketirancev meni, da bi posameznik, ki je spremenil spol, moral tekmovati v kategoriji spola, v katerem se je rodil, kar predstavlja 50 %. 50 anketirancev pa meni, da bi tak posameznik moral tekmovati v kategoriji spola, v katerega se je spremenil. Iz odgovorov v anketnem vprašalniku lahko opazimo, da so se anketiranci raznoliko odločali, kam bi uvrstili transspolno osebo. Glede na podatke iz grafičnega prikaza lahko sklepam, da sama presoja, kam uvrstiti transspolno osebo, temeljni na lastni presoji in posameznikovih osebnih prepričanjih. Ugotovim lahko, da še v svetu športa ni nekega »recepta«, po katerem bi se lahko posamezniki ravnali in v skladu z njim transspolne osebe ustrezno uvrstili.

Pri kombiniranju genov lahko nastanejo tudi redke izjeme-dvospolniki. Posameznik ima lastnosti tako moškega kot ženskega spola. Kam bi uvrstili dvospolnika/interseksualca? (n = 101)

Slika 9: Odnos do dvospolnikov (n = 101)

Pri 10. vprašanju pa me je zanimalo, kam bi posamezniki uvrstili interseksualne osebe. Na anketno vprašanje je odgovoril 101 anketiranec. Izbirali so lahko med tremi ponujenimi odgovori. Interseksualno osebo so lahko uvrstili v kategorijo moških, kategorijo žensk ali v kategorijo, ki bi si jo posameznik izbral sam. 9 anketirancev bi

interseksualno osebo uvrstili v kategorijo moškega, kar predstavlja 9 %. 3 anketiranci bi dvospolnika uvrstili v kategorijo ženske, predstavljajo 3 %. 88 % oziroma 89 anketirancev pa meni, da bi si posameznik izbral sam kategorijo spola, v kateri bi tekmoval.

VI REZULTATI

Hipoteza 1: Med anketiranci ni splošnega zavedanja o spolni diskriminaciji v športu oziroma le te ne opredelijo kot diskriminacije.

Iz anketnih odgovorov lahko ugotovim, da se anketiranci zavedajo problema spolne diskriminacije v športu. Pri tem se lahko najprej sklicujem na anketno vprašanje 4: Menite, da je diskriminacija prisotna v športu. 81 % anketirancev meni, da je diskriminacija prisotna v športu, kar nakazuje zavedanje o sami problematiki. Tistim, ki so na 4 odgovorili z da, sem zastavil še dodatno vprašanje, kako se diskriminacija kaže v športu. Večji del anketirancev je kot odgovor navajalo razliko v plačah, nagradah in denarnih/sponzorskih skladih. Nekaj anketirancev je v svojih odgovorih izpostavilo, da so ženski športi manj gledani kot moški, saj naj bi moški športi zaradi težavnosti bili atraktivnejši. Med odgovori sem našel tudi nekaj posameznikov, ki kot diskriminacijo navajajo telesne značilnosti posameznika. Eden izmed takšnih je, da nizek posameznik nima priložnosti igrate košarke. S to trditvijo se sicer deloma strinjam. Menim, da posameznik, ki je manjše rasti, lahko igra tudi profesionalno košarko, vendar pa je pot do uspeha težja.

Pri anketnem vprašanju 6 kot glavne vzroke diskriminacije navajajo predsodke in stereotipe in zgodovinski položaj žensk. Mišljenje, da so moški močnejši in boljši od žensk, naj bi bilo zasidrano v našem razmišljanju. Nekateri za razlog diskriminacije navajajo tudi vzgojo posameznika. Torej v primarni socializaciji posameznik ponotranji neke vrednote in prepričanja, ki jih dobi v domačem okolju. Če so starši diskriminatorni, takšne vzorce in zglede prenesejo tudi na otroke. V odgovorih se tudi pojavi, da je glavni vzrok diskriminacije moška zavist in egoizem, da ženska ne bi bila nekem področju boljša od njih.

Pri vprašanju 7 sem anketirancem podal trditev, da so ženske v športu drugače obravnavane kot moški, s trditvijo se je strinjalo 76 % anketirancev, 20 % se je s trditvijo deloma strinjalo, 4 % pa se niso strinjali.

Pri anketni lestvici 18b sem anketirancem podal trditev: *Spol posameznika ne bi smel vplivati na vrednotenje posameznikovih dosežkov.* Od 93, ki je na trditev odgovorilo, se jih je z njo strinjalo 79, kar predstavlja 85 %. to je le še en podatek, ki nakazuje prisotnost in zavedanje o diskriminaciji v športu med anketiranci.

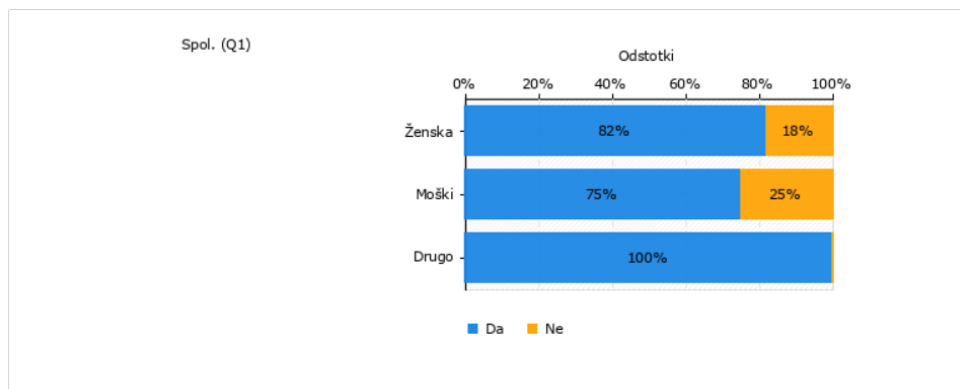
Hipotezo 1 lahko tako ovržem. Iz anketnih odgovorov je dovolj razvidno, da med anketiranci prevlada neko zavedanje o spolni diskriminaciji, ki je prisotna v športu.

Hipoteza 2: Anketiranke so dovzetnejše do spolne diskriminacije kot anketiranci.

Najmanjše zavedanje o diskriminaciji je med anketiranci, ki obiskujejo poklicne šole, večje med anketiranci gimnazij in univerz.

Hipotezo 2 sem razdelil na dva dela. V prvem delu želim ugotoviti, ali so ženske, ki so po navadi bolj diskriminirane v športu kot moški, bolj dovzetne do diskriminacije.

Menite, da je diskriminacija prisotna v športu? (Q4)

Slika 10: Graf 1: Zavedanje o diskriminaciji

Slika 11: Graf 1: Zavedanje o diskriminaciji			
Spol. (Q1)	(1)	(2)	Skupaj
Ženska (1)	72	16	88
Moški (2)	12	4	16
Drugo (3)	3	0	3
Skupaj	87	20	107

Slika 12: Zavedanje o diskriminaciji

Slika 13: Zavedanje o diskriminaciji

Na anketno vprašanje 4, ali je diskriminacija prisotna v športu, je odgovorilo 88 predstavnic ženskega spola. Od tega se jih 72 strinja s trditvijo, da so ženske v športu diskriminirane, kar predstavlja 82 %. 16 anketirank meni, da ženske v športu niso diskriminirane, kar predstavlja 18 %. S tem lahko ugotovim, da se ženske zavedajo spolne diskriminacije v športu.

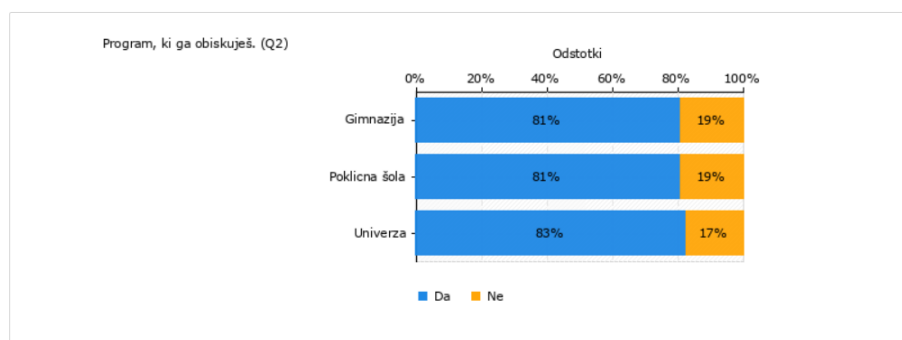
Na to anketno vprašanje je odgovorilo 16 predstavnikov moškega spola. 12 se jih strinja, da diskriminacija v športu je prisotna, to pa predstavlja 75 %. 4 menijo, da diskriminacije v športu ni, kar predstavlja 25 %.

82 % žensk meni, da je diskriminacija v športu prisotna, medtem ko moški s 75 %. Ugotovim lahko, da so ženske dovzetnejše do diskriminacije v športu. A pomembno je omeniti, da je v anketi sodelovalo več predstavnic ženskega spola kot moškega. 16 predstavnikov s strani moške populacije ne predstavlja dovolj velikega vzorca, s katerim bi lahko z gotovostjo trdil, da so ženske bolj zavedajo diskriminacije.

Na podlagi pridobljenih podatkov lahko tako prvi del hipoteze **delno potrdim**.

V drugem delu hipoteze me je zanimalo, kateri izobraževalni program je najbolj dovzeten za diskriminacijo.

Menite, da je diskriminacija prisotna v športu? (Q4)

Slika 14: Graf 2: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program

Slika 15: Graf 2: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program

Program, ki ga obiskuješ. (Q2)	Menite, da je diskriminacija prisotna v športu? (Q4)		
	Da (1)	Ne (2)	Skupaj
Gimnazija (1)	51	12	63
Poklicna šola (2)	17	4	21
Univerza (3)	19	4	23
Skupaj	87	20	107

Slika 16: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program

Slika 17: Odnos do diskriminacije glede na izobraževalni program

Na vprašanje, ali menite, da je diskriminacija prisotna v športu, je odgovorilo 63 gimnazijcev. 51 gimnazijcev meni, da v športu je prisotna diskriminacija, medtem ko 12 gimnazijcev meni, da ne. To v odstotkih predstavlja 81 % proti 19 %. Na to vprašanje je odgovorilo 21 dijakov poklicnih šol, kar predstavlja 20 % vseh anketirancev. 17 dijakov poklicnih šol meni, da diskriminacije je prisotna v športu, kar predstavlja 81 %. 4 dijaki diskriminacije v športu ne prepoznavajo, kar predstavlja 19 % v izobraževalnem

programu poklicnih šol. Na anketo je odgovorilo tudi 23 študentov in od tega jih 19 meni, da diskriminacija v športu je (83 %).

Če podatke med seboj primerjam opazim, da se diskriminacije najbolj zavedajo študentje. Med gimnazijci in dijaki poklicnih šol pa je zavedanje podobno. Pri tem moram ponovno upoštevati, da je anketo rešilo veliko več gimnazijcev kot dijakov poklicnih šol. To posredno vpliva na same rezultate, ki so vidni v grafu.

Drugi del hipoteze lahko deloma potrdim, saj je med študenti večje zavedanje o diskriminaciji. Vendar pa po podatkih iz ankete dijaki gimnazije in poklicne šole podobno ozaveščajo problem diskriminacije. Ker ni bistvenih razlik med populacijo različnih izobraževalnih programov in ker je vzorec statistično različen, hipoteze ne morem niti potrditi niti ovreči.

Hipoteza 3: Diskriminacija v športu obstaja tako na področju medijske pozornosti kot tudi na področju plačil, ki jih prejemajo športniki.

Pri vprašanju 13 sem anketirancem podal trditev, da je prikaz žensk v medijih diskriminatoren. Na trditev je odgovorilo 95 anketirancev, kar predstavlja 89 % vseh anketirancev. S trditvijo se je strinjalo 54 anketirancev, kar predstavlja 50 %, 41 anketirancev se z njo ni strinjalo, kar predstavlja 38 % od 107 anketirancev v anketi. Če upoštevam le 95 anketirancev, ki je vprašanje izpolnilo, potem so odstotki 57 % : 43 %.

Nekaj več kot polovica anketirancev meni, da je prikaz žensk v medijih diskriminatoren. Le tem sem zastavil še dodatno vprašanje, kako se v medijih diskriminacija najbolj odraža. Večina navaja razliko v gledanosti tekem in večjo medijsko pozornost do moških ob njihovih športnih uspehih. Po mnenju anketirancev se uspehi moških športnikov obširneje poročajo, prav tako pa jih mediji prikažejo kot boljše in jih tudi bolj cenijo. Nekaj anketirancev si kot diskriminacijo žensk v medijih predstavlja tudi neprimerne komentarje bralcev in športnih navdušencev.

Pri vprašanju 15 sem vprašal, če menijo, da mediji vrednotijo uspehe žensk na podlagi njihovega izgleda. Na vprašanje je odgovorilo 95 od skupno 107 anketirancev. 51 anketirancev meni, da mediji vrednotijo uspehe žensk glede na njihov izgled. Povzamem lahko, da anketiranci menijo, da so ženske v medijih predstavljene diskriminatorno.

Glede plač sem anketirancem zastavil dve vprašanji. Najprej sem jim podal trditev, da tudi na področju športa obstajajo razlike v plačah. Na to trditev je odgovorilo 95 anketirancev, in kar 94, kar predstavlja 99 %, se je s trditvijo strinjalo. Nato pa sem jim zastavil vprašanje, na katerih področjih so ženske na področju plač najmanj diskriminirane. Večji del anketirancev meni, da so ženske najmanj diskriminirane v ekipnih športih, baletu in plesih. Torej tisti športi, v katerih prevladajo ženske oziroma so z njimi bolj asociirane, so po plačah enakovrednejše. Dva anketiranca pa sta izpostavila, da ženske na področju plač niso diskriminirane. Glede na to, da ženski športi dosegajo manjšo gledanost, imajo posledično manj sponzorjev in tako nizke plače. Tu se je obema anketirancema pojavilo vprašanje, ali je to sama diskriminacija ali pa je to posledica same politike športa in delovanja medijev.

Pri tretji hipotezi se lahko obrnem tudi na intervju, ki sem ga opravil s Tadejo Brankovič. Zastavil sem ji tri vprašanja s področja medijske pozornosti športnikov:

1) Velika razlika je tudi v medijski pozornosti med ženskami in moškimi. Predvsem ob velikih uspehih je pri ženskah v ospredju skoraj vse drugo kot sam uspeh. Ste te razlike tudi sami opazili?

Ja, to se seveda opazi. Pri novinarjih je tako, da večji spektakel kot narediš, bolj si zanimiv. Že v mojih tekmovalnih časih so nekatere, ki so imele slabše rezultate, na startu naredile šov. Danes je normalno, da so tekmovalke našminkane, imajo lakirane nohte, v mojem času to ni bilo. Spomnim se tekmovalke, ki si je naredila dres fluorescenčne barve in je tako dobila pozornost, kar je tudi priznala. Pred kamerami je bila popolnoma druga oseba kot sem jo poznala osebna. A tako si mediji pridobil na svojo stran, tako pišejo o tebi, zadovoljni so sponzorji, ...

2) Zanima me, kako ste Vi doživljali medijsko pozornost ob uspehih oziroma prelomnih točkah v karieri? Kako je to vplivalo na Vaše tekmovanje? Kaj je na primer nek članek/ prispevek o Vas, ki se Vam je najbolj vtisnil v spomin?

Danes je medijski svet veliko bolj odprt, imamo ogromno kanalov in omrežij, preko katerih je stik med športniki in gledalci. Mislim, da je to lahko zelo velik minus, saj športnik mora med tekmovanjem biti stoddostno osredotočen. Misliti moraš le na svojo tekmo in izklopiti zunanji svet. Poznam ogromno športnikov, od katerih psihologi zahtevajo, da grejo na najvišja tekmovanja brez telefonov. Včasih, ko še ni bilo interneta, še mediji niso imeli tako velike vloge. Ko sem bila na stopničkah, sem nekajkrat prebrala kakšen članek. Dejstvo je, da se bo vedno našel nekdo, ki te bo blatil, a če dovoliš, da se te to dotakne, to res negativno vpliva nate. V nadaljevanju in še danes se branju komentarjev striktno izogibam.

Članek, ki se ga najbolj spomnim, je prav tisti iz Pokljuke. Mene se je prijel vzdevek Turbo Tedi, turbo, ker sem bila hitra in Tedi kot Tadeja. Spomnim se, da je takrat pisalo »Turbo Tedi je bila spet najhitrejša«.

3) Menite, da mediji (in tudi širša javnost) pot do uspeha pri ženskah dojemajo kot enostavnejšo, da je za uspehe potrebno vložiti manj truda?

Ja, javnost in mediji jo prikažejo tako. Sama pa bi rekla, da moramo ženske vložiti še več truda. Menim, da smo podcenjevane, ker nas tekmuje manj, na primer sedemdeset žensk in sto moških na startni listi. Vendar pa tista konkurenca med top 20 je pri obeh enaka. Ženske se moramo znati spopadati s tem pritiskom, se mnogim stvarim tudi odpovedati. A mislim, da se na koncu tudi vidi, da smo ženske bolj vzdržljive.

Tudi s perspektive profesionalne športnice sem pridobil potrditev, da mediji športnice predstavljajo drugače. Zanimiva se mi zdi njena izkušnja z eno izmed sotekmovalk, ki je nosila fluorescenčni dres, da je bila tako opažena. To potrdi zapis ene izmed

anketirank, da je dejansko zelo pomembna medijska pozornost, ki ti prinese večjo gledanost in tudi sponzorje.

Glede na pridobljene podatke iz ankete in opravljenega intervjuja lahko **3. hipotezo potrdim.**

Hipoteza 4: Anketiranci transseksualne in interseksualne osebe uvrščajo v skladu z njihovim biološkim spolom.

Kot sem predstavil že v teoretičnem delu, biološko res poznamo le dva spola, vendar pa danes obstaja več deset spolnih identitet oziroma družbenih spolov. Slednji je odvisen od posameznika samega oziroma njegovega dojemanja lastnega spola. Pojem spolna diskriminacija ne zajema le diskriminacije, ki se v športu dogaja ženskam, manj pogosteje tudi moškim, temveč sleherno diskriminacijo, ki je povezana s spolom, spolno usmerjenostjo Zato sem spadajo tudi transseksualne in interseksualne osebe. Pri 9. in 10. vprašanju anketnega vprašalnika, sem anketirancem zastavil vprašanje na to področje spolne diskriminacije.

Pri anketnem vprašanju 9 sem anketirance vprašal, kam bi uvrstili posameznika, ki je s posegom spremenil svoj spol, torej transseksualne osebe. Na vprašanje je odgovoril 101 anketiranec. 51 anketirancev bi posameznika uvrstilo v kategorijo spola, v katerega je bil rojen, v skladu z njihovim biološkim spolom. 50 anketirancev pa bi posameznika, ki je spremenil spol uvrstili v kategorijo spola, v katerega se je spremenil. Glede na pridobljene odgovore lahko opazim, da so bili anketiranci pri izbiri kategorije, v katero bi uvrstili posameznika, precej razdvojeni. Presoja kategorije temelji na lastnem prepričanju in presojanju. Ker s strani športnih zvez ni postavljen določen kriterij, menim, da anketiranci niso imeli nekega vzorca, po katerem bi se ravnali. Hkrati pa so zgodbe transspolnih oseb širši množici manj znane.

Do hipoteze o transseksualnih osebah se tako ne morem opredeliti, saj je razmerje med odgovori za eno ali za drugo kategorijo premajhno.

Pri anketnem vprašanju 10 sem zastavil vprašanje, kam bi uvrstili dvospolnika oziroma interseksualno osebo. Anketirancem pa sem nato ponudil tri odgovore: v kategorijo moškega, v kategorijo ženske ali v kategorijo, ki bi si jo izbral posameznik sam. Za razliko od vprašanja 9 se bili anketiranci pri tem vprašanju veliko bolj enotni. Na vprašanje je odgovoril 101 anketiranec, in kar 89 je izbralo možnost, da bi si posameznik kategorijo izbral sam, kar predstavlja 88%. 9 anketirancev bi posameznika uvrstilo v kategorijo moškega in 3 posameznika bi posameznika uvrstilo v kategorijo ženskega spola.

Pri anketnem vprašanju 18e sem anketirancem podal trditve, s katerimi so se lahko strinjali ali ne strinjali ali delno strinjali. Ena izmed trditev se je navezovala tudi na znan primer dvospolne tekačice Caster Semenya.

Trditev: Caster Semenya je tekačica, ki je dvospolnik. Postala je svetovna prvakinja v teku, a so jo takoj po zmagi odpeljali na testiranje spola. Zgodila se ji je velika krivica.

Na anketno lestvico je odgovorilo 93 anketirancev, od tega se je 51 anketirancev s trditvijo strinjalo, kar predstavlja 55 %. S trditvijo se ni strinjalo 21 anketirancev, prav tako pa se jih je 21 s trditvijo strinjalo le delno. Podatek nakazuje, da med anketiranci obstaja zavedanje o diskriminaciji, ki jo doživljajo dvospolniki ter so do nje tudi kritični.

Del hipoteze o interseksualnih osebah lahko tako ovržem, saj po mnenju anketirancev posamezniku pripada možnost lastne izbire.

Hipoteze 4 ne morem ne potrditi ne ovreči.

VII ZAKLJUČEK

Diskriminacija je pojem, s katerim se srečujemo že nekaj desetletij, čeprav se sodobna družba vse hitreje razvija, pa razlike med posamezniki postajajo vse večje. Raziskovalno nalogo, ki sem je opravil, sem razdelil na dva dela: teoretičnega in empiričnega. V teoretičnem delu sem predstavil teorijo in definicijo športa, spola in diskriminacije na splošno. Na podlagi že ugotovljenih trditev in člankov sem želel ugotoviti glavne vzroke in posledice diskriminacije. Nato pa sem se osredotočil na diskriminacijo žensk v športu, diskriminacijo dvospolnikov in transspolnih oseb, njihovo prikazovanje v medijih in razlike v plačah. Že po opravljenem teoretičnem delu sem lahko ugotovil, da so ženske v športu diskriminirane. Moški in ženske tekmujejo v ločenih kategorijah, nekateri to pripisujejo biološkim značilnostim, drugi pa samim zgodovinskim okoliščinam. Podobno so v športu diskriminirani tudi dvospolniki ali transseksualne osebe. Caster Semnya je primer dvospolnika, ki je že pri osemnajstih letih postala svetovna prvakinja v teku. Le nekaj minut po njeni veliki zmagi, so jo odpeljali na preiskave, kjer so odkrili, da je bila rojena z XY kromosomom. Primer transspolne osebe v športu pa je ameriška plavalka Lia Thomson, ki se je v svojem telesu počutila utesnjeno ter se tako odločila spremeniti svoj spol, pa čeprav je s tem tvegala svojo plavalno kariero. Diskriminacija pa se dogaja tudi v medijskih prikazih med moškimi in ženskami. Ko ženska osvoji veliko športno nagrado ali postavi nek rekord, se piše skoraj o vsem drugem. Piše se o tem, kako izgleda, kakšno ima obliko telesa, kako se oblači in vede, njen dosežek pa je postavljen v ozadje.

Na podlagi teoretičnega dela in hipotez, ki sem si jih postavil na začetku raziskovanja, sem sestavil anketo, s katero sem želel pridobiti tudi pogled mojih vrstnikov. Za širši pogled pa sem opravil tudi intervju z nekdanjo biatlonko Tadejo Brankovič. V kvantitativnem oziroma empiričnem delu so se postavke iz teoretičnega dela le potrdile. Diskriminacija v športu obstaja, zavedali pa so se je tudi anketiranci. S podatki iz ankete sem ugotovil, da se ženske diskriminacije bolj zavedajo kot moški. Izmed vseh izobraževalnih programov pa se diskriminacije najbolj zavedajo študentje. Pri tem je pomembno omeniti, da je bila anketa, v kateri je sodelovalo 107 anketirancev, pretežno rešena s strani žensk, zato sem moral nekateri podatki ne prikazujejo realne slike.

V zadnjem anketnem vprašanju sem anketirancem zastavil vprašanje, kaj menijo, da bi lahko storili, da bi kot družba dosegli večjo enakopravnost. Večji del anketirancev je izpostavilo, da bi kot družba bolj morali ozaveščati o neenakopravnosti v športu, ženskam omogočili enakovredne pogoje in o tem govorili. Podobno razmišlja tudi moja sogovorka v intervjuju Tadeja Brankovič, ki je izpostavila, da je situacija in enakopravnost žensk danes sicer boljša, je pa do enakega obravnavanja žensk in moških, tako s strani družbe kot tudi medijev, še dolga pot. Pri medijih je poudarila, da bi morale biti v športu več novinark, saj naj bi ženska lažje razumela žensko in posledično napisala boljši članek. Moški težko stopi v ženske čevlje in začuti misli svoje sogovornice. Ker se je sama po športni karieri spustila v politične vode, je poudarila, da se bodo večje spremembe pričele dogajati, ko se bodo pričele spreminjati stvari znotraj različnih športnih organizacij. Izpostavila je, da tudi v športni politiki ženske postajajo enakopravnejše. Ključ do napredka pa je uravnoteženost mnenj, ki so si med seboj različna.

Strinjam se s Tadejo in mnenjem anketirancev. Spremembe v enakopravnosti se bodo začele dogajati tudi na športnem področju, ko bo tudi tej temi posvečeno dovolj pozornosti. Več, kot bodo ljudje o tem govorili, bolj ko se bo med nami širilo zavedanje o pomembnosti enakopravnosti med nami, tem boljša situacija bo. Med raziskovanjem sem ugotovil, da je diskriminacija v športu za nekatere neznana. Velik vpliv na izoblikovanje našega lastnega mnenja ima družina, zato je pomembno, da se posameznik med izobraževalnim procesom seznani z različnimi temami ter si tako oblikuje lastno mnenje, ki ga zna tudi dobro argumentirati. Ni bistvo, da se vsi strinjamo z vsem, temveč da znamo drug drugega poslušati in sprejeti drugačna stališča. Pri uveljavljanju oz. odpravljanju diskriminacije v športu bodo veliko vlogo odigrali mediji, vendar pa pri tem družba nima velikega vpliva. Seveda je glavni cilj medijev čim večji dobiček, ki ga dosežejo s kliki na razne članke oziroma gledanostjo. S škandaloznimi in včasih že neokusnimi naslovi to tudi dosežejo. Narava človeka deluje, da bo svojo pozornost raje usmeril tja, kjer se dogaja nekaj bolj škandaloznega. Poročanje in prikazovanje posameznika v medijih pa določajo lastniki medijskih družb, ki bo v skladu z njihovimi prepričanji in željami. Lastnikov medijskih družb je vse manj, zato so tudi poročanja si med seboj precej podobna. Menim, da je diskriminacija v športu problem današnje družbe, o kateri pa se ne govori veliko oziroma jo ljudje nevede sprejemajo. To je tudi razlog, da sem se odločil za izdelavo raziskovalne naloge. Spoznal sem, da se diskriminacija v športu manjša, a pot do enakopravnosti bo še dolga.

Kljub zaključkom pa še je na tem področju veliko možnosti raziskovanja. V svoji raziskovalni nalogi so v anketi sodelovale večinoma predstavnice ženskega spola. Tako sem z anketo dobil pogled predvsem enega spola, zaradi posplošenosti nekaterih podatkov se do določenih hipotez nisem mogel dovolj natančno opredeliti. Zagotovo bi z večjim sodelovanjem moških rezultati lahko bili drugačni oziroma dali natančnejše podatke za opredelitev do samega problema. Raziskovalno nalogo bi lahko razširili tudi na več starostnih skupin. Osredotočil sem se na srednješolce, zanimiva pa bila raziskava med različnimi starostnimi skupinami (npr. mladi, najstniki, posamezniki 25-35, 35-45 ...) in primerjava njihovega odnosa do spolne diskriminacije. Podatke bi bilo zanimivo primerjati in odgovoriti na vprašanje, kdo se diskriminacije bolj zaveda. Morda bi bila opazna razlika med starejšimi generacijami, ki so tudi same

živele v manj enakovredni družbi, in med mladimi, ki so naprednejši in že vse od rojstva živijo v svobodnejših družbah. V raziskovalno nalogo bi se lahko še vključile izkušnje in doživljanja transspolnih oseb, športnikov, ki pripadajo LGBTQ skupnosti in vidike raznih športnih novinarjev. Diskriminacija pa ni prisotna le v športu in se ne dotika le spola, temveč zajema veliko več. Zanimivo bi bilo raziskati, kako družbeni status vpliva na možnosti posameznika v profesionalnem športu, kakšna je usoda posameznikov, ki imajo razne telesne bolezni, kako na uspeh vpliva verska in etična pripadnost.

VIII VIRI IN LITERATURA

Literatura:

Roman Kuhar: Na križiščih diskriminacije; Mirovni inštitut, 2009

Mojca Doupona Topič, Krešimir Petrovič: ŠPORT in DRUŽBA sociološki vidiki; Inštitut za šport, 2007

Mojca Doupona, Krešimir Petrovič: Sociologija športa; Inštitut za šport, 1996

Mirijam Počkar, Marina Tavčar Kranjc: Sociologija, učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja; DZS, 2011

Letno poročilo varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2013; Varuh človekovih pravic, 2013

Viri:

<https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=94998&lang=slv> dostopno: 15. 12. 2022

<https://www.dnevnik.si/1042723570> dostopno: 21. 1. 2023

Mirovni inštitut: <https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2014/08/Prirocnik-o-diskriminaciji-final-all.pdf> dostopno: 21. 12. 2022

<https://revijapamfil.squarespace.com/clanki/2022/1/20/poloaj-interspolnih-oseb-v-portu-primer-caster-semenye?format=amp> dostopno: 15. 1. 2023

<https://www.si.com/.amp/college/2022/03/03/lia-thomas-penn-swimmer-transgender-woman-daily-cover> dostopno: 20. 1. 2023

<https://www.forbes.com/athletes/> dostopno: 20. 1. 2023

<https://www.sportico.com/personalities/athletes/2022/100-highest-paid-athletes-in-the-world-2022-full-list-1234674901/> dostopno: 20. 1. 2023

<https://siol.net/sportal/sportal-plus/25-najbolje-placanih-sportnikov-vseh-casov-457269>, <https://siol.net/sportal/sportal-plus/top-10-najbolje-placanih-sportnic-in-deset-sportnikov-zgolj-za-primerjavo-436984> dostopno: 20. 1. 2023

PRILOGA 1: NEREŠENA ANKETA

Pozdravljeni, sem, dijak 4. d-letnika Pri predmetu sociologija sem se odločil za raziskovalno nalogo z naslovom Spolna diskriminacija v športu. Ugotoviti želim, kakšno je zavedanje o diskriminaciji v športu, kaj so glavni vzroki za njo ter kaj bi lahko storili, da bi tudi v športu ženske in moški postali enakopravnejši.

Reševanje ankete vam bo vzelo nekaj minut, vaši odgovori pa mi bodo v veliko pomoč pri raziskavi in končnih ugotovitvah.

Hvala

Q1 - Spol.

Ženska

Moški

Drugo

Q2 - Program, ki ga obiskuješ.

Gimnazija

Poklicna šola

Univerza

Q3 - Kako bi definirali diskriminacijo?

Q4 - Menite, da je diskriminacija prisotna v športu?

Da

Ne

Q5 - Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da, kako se diskriminacija kaže v športu?

Q6 - Kaj menite, da so glavni vzroki za diskriminacijo?

Q7 - Ženske so v športu drugače obravnavane kot moški.

Se strinjam

Se ne strinjam

Se deloma strinjam

Q8 - Ali je pot žensk do uspeha težja kot pot moških?

Da

Ne

Odvisno od področja

Q9 - Kam bi uvrstili posameznika, ki je s posegom svoj spol spremenil?

V kategorijo spola, v katerega je bil rojen.

V kategorijo spola, v katerega se je spremenil.

Q10 - Pri kombiniranju genov lahko nastanejo tudi redke izjeme-dvospolniki. Posameznik ima lastnosti tako moškega kot ženskega spola. Kam bi uvrstili dvospolnika/interseksualca?

Kategorijo moškega

Kategorijo ženske

V kategorijo spola, ki bi ga sami izbrali.

Q11 - Menite, da so tudi pripadniki LGBTQ+ skupnosti v športu diskriminirani?

Da

Ne

Q12 - Poznate kakšen primer, kjer se diskriminacija kaže?

Q13 - Prikaz žensk v medijih je tudi v športu diskriminatoren.

Drži

Ne drži

Q14 - Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da, kje je diskriminacija v medijih najbolj opazna?

Q15 - Menite, da mediji v športu dosežke žensk vrednotijo na podlagi njihovega izgleda?

Da

Ne

Q16 - Tudi v športu obstajajo razlike v plačah med moškimi in ženskami.

Drži

Ne drži

Q17 - V katerem športu menite, da so ženske najmanj diskriminirane na področju plačil?

Q18 - V kakšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami?

	Se strinjam	Se ne strinjam	Se deloma strinjam
Ženski so v športu diskriminirane na podlagi predsodkov in stereotipov.	☐	☐	☐
Spol posameznika ne bi smel vplivati na vrednotenje posameznikovih dosežkov.	☐	☐	☐
Lindsey Vonn je bila diskriminirana, saj ji smučarska zveza FIS ni dovolila nastopati na moškem smuku v Kitzbühelu.	☐	☐	☐
Smučarske skakalke so diskriminirane, saj ne smejo skakati na letalnici.	☐	☐	☐
Caster Semenya je tekačica, ki je dvospolnik. Postala je svetovna prvakinja v teku, a so jo takoj po zmagi odpeljali na testiranje spola. Zgodila se ji je velika krivica.	☐	☐	☐

Q19 - V katerem športu menite, da so ženske najbolj diskriminirane?

Q20 - Kaj menite, da bi lahko kot družba storili, da bi v športu dosegli večjo enakopravnost?

PRILOGA 2: INTERVJU S TADEJO BRANKOVIČ

- 1) Uspešni profesionalni športniki se morate že zgodaj v otroštvu odločiti za šport, v katerem boste tekmovali. Kdaj ste Vi prvič stopili na tekaške smuči, zakaj ste se odločili za biatlon (in ali je s tem povezana kakšna posebna zgodba)?**

Na smuči sem prvič stopila v otroških letih, ampak to so bile bolj otroške radosti za hišo. V klub sem se včlanila v sedmem razredu osnovne šole, kar je relativno pozno. Ampak tek na smučeh ni zelo specifičen šport, predvsem je pomembna telesna razvitost, koordinacija in vzdržljivost. Pri teku na smučeh oziroma biatlonu je pomembno, da se športnik ukvarja s čim več športi, v ospredju je dobra kondicijska pripravljenost. Z biatlonom sem se začela ukvarjati na začetku prvega letnika gimnazije. Pogosto rečem, da se mi je takrat v sedmem razredu življenje obrnilo na glavo.

Zgodba je seveda ogromno (smeh). Zagotovo se me je najbolj dotaknila ta, da me je moj prvi trener na enem izmed prvih treningov poslal domov in rekel, da se nima časa z mano ukvarjati. Spomnim se, da sem bila takrat zelo razočarana. Tisti trener se je pisal Ažbe, meni pa je vedno bilo to ime všeč, in ko sem rodila sina, sem si rekla, da mu takega imena ne bom dala, da ne bom nanj pomislila vsak dan.

- 2) V nekaj besedah strnite Vaše najpomembnejše oziroma najljubše trenutke v Vaši karieri.**

Ko gledam nazaj na svojo dolgo športno kariero, saj sem tekmovala kar osemnajst let, imam ogromno lepih, še več pa mogoče žalostnih. Ampak dejansko imamo srečo, da sčasoma slabe stvari pozabljamo in se spominjamo le dobrih. Eden izmed lepših je zagotovo, ko sem doma na Pokljuki stopila na oder za zmagovalke. Predvsem iz razloga, ker nikoli niso verjeli, da bi mi to lahko uspelo na domačem terenu, saj sem vedno boljše rezultate imela na tujih tleh. Ko mi je to uspelo, ni tega nihče pričakoval, iskreno tudi sama nisem, zato je to zagotovo trenutek, ki ga ne bom pozabila.

Na olimpijskih igrah sem bila štirikrat, a vsaka izkušnja je drugačna in svojevrstna. Na prvih olimpijskih igrah, ko sem bila stara komaj osemnajst let, bi lahko rekla, da sploh nisem vedela, kam grem. Šla sem, bila sem vesela in nisem vedela, kaj pričakovati. Na drugih sem si že mislila, da sem carica (bile so druge, pa že dvaindvajset sem bila stara), a se je izkazalo, da to ni bilo dovolj, rezultati pa so bili povprečni. Na tretje olimpijske sem odšla z željo po odličju, saj sem tudi v svetovnem pokalu bila zelo visoko. Vendar pa se mi je zgodila čustvena izčrpanost, saj sem na otvoritvi nosila slovensko zastavo. Zdi se mi,

da sem takrat porabila ogromno emocij, na tekmi sem bila čisto prazna. Izkazalo se je, da če športnik ni tako psihično in fizično pripravljen, nimaš možnosti za dober uspeh. Na zadnjih olimpijskih igrah sem bila že mamica, seveda je bil moj pogled na svet čisto drugačen, pa še tekmovala sem dobro.

3) Znano je, da so ženske diskriminirane tudi v športu. Kakšen je Vaš pogled na diskriminacijo? Ste jo tudi sami kdaj občutili na lastni koži?

Diskriminacija v športu se zagotovo dogaja na globalni ravni. Jaz imam to srečo, da sem tekmovala v biatlonu, kjer je na srečo te diskriminacije veliko manj kot v drugih športih. Biatlon je eden izmed redkih športov, kjer tekmujejo na istih progah, tudi denarni skladi so med nami enaki, zato diskriminacije nisem nikoli zelo čutila. Čutila pa sem jo predvsem na ravni družbe, s tega vidika smo ženske podcenjene, v smislu, da nismo tako sposobne, ne moremo tako hitro teči ... Mislim, da se na sploh šport usmerja, da bi bile ženske vse enakopravnejše, tako v samem športu kot tudi v odborih.

4) Kaj menite, da so glavni vzroki zanjo?

Veliko izhaja iz zgodovine, saj so še nekaj desetletij nazaj ženske bile doma za štedilniki. Kakorkoli se želimo uveljaviti na svojih področjih, družba od ženske zahteva čisto popolnost, da lepo izgleda, da ima super službo, družino, hišo ... Biti vse to v enem, pa še vrhunska športnica, hkrati pa imeti moško energijo, je težko in naporno. Ob tem, ko se izpostaviš, pa si še pogosto deležen kritik, včasih celo žaljivk z moške strani.

5) Velika razlika je tudi v medijski pozornosti med ženskami in moškimi. Predvsem ob velikih uspehih je pri ženskah v ospredju skoraj vse drugo kot sam uspeh. Ste te razlike tudi sami opazili?

Ja, to se seveda opazi. Pri novinarjih je tako, da večji spektakel, kot narediš, bolj si zanimiv. Že v mojih tekmovalnih časih so nekatere, ki so imele slabše rezultate, na startu naredile šov. Danes je normalno, da so tekmovalke našminkane, imajo lakirane nohte, v mojem času to ni bilo. Spomnim se tekmovalke, ki si je naredila dres fluorescenčne barve in je tako dobila pozornost, kar je tudi priznala. Pred kamerami je bila popolnoma druga oseba kot sem jo poznala osebna. A tako si mediji pridobil na svojo stran, tako pišejo o tebi, zadovoljni so sponzorji ...

6) Zanima me, kako ste Vi doživljali medijsko pozornost ob uspehih oziroma prelomnih točkah v karieri? Kako je to vplivalo na Vaše tekmovanje? Kaj je na primer nek članek/ prispevek o Vas, ki se Vam je najbolj vtisnil v spomin?

Danes je medijski svet veliko bolj odprt, imamo ogromno kanalov in omrežij, preko katerih je stik med športniki in gledalci. Mislim, da je to lahko zelo velik minus, saj športnik mora med tekmovanjem biti stoodstotno fokusiran. Misliti moraš le na svojo tekmo in izklopiti zunanji svet. Poznam ogromno športnikov,

od katerih psihologi zahtevajo, da grejo na najvišja tekmovanja brez telefonov. Včasih, ko še ni bilo interneta, še mediji niso imeli tako velike vloge. Ko sem bila na stopničkih, sem nekajkrat prebrala kakšen članek. Dejstvo je, da se bo vedno našel nekdo, ki te bo blatil, a če dovoliš, da se te to dotakne, to res negativno vpliva nate. V nadaljevanju in še danes se branju komentarjev striktno izogibam.

Članek, ki se ga najbolj spomnim, je prav tisti iz Pokljuke. Mene se je prijel vzdevek Turbo Tedi, turbo, ker sem bila hitra in Tedi kot Tadeja. Spomnim se, da je takrat pisalo »Turbo Tedi je bila spet najhitrejša«.

7) Menite, da mediji (in tudi širša javnost) pot do uspeha pri ženskah dojemajo kot enostavnejšo, da je za uspehe potrebno vložiti manj truda?

Ja, javnost in mediji jo prikažejo tako. Sama pa bi rekla, da moramo ženske vložiti še več truda. Menim, da smo podcenjevane, ker nas tekmuje manj, na primer sedemdeset žensk in sto moških na startni listi. Vendar pa tista konkurenca med top 20 je pri obeh enaka. Ženske se moramo znati spopadati s tem pritiskom, se mnogim stvarem tudi odpovedati. A mislim, da se na koncu tudi vidi, da smo ženske bolj vzdržljive (smeh).

8) Ali ste bili kdaj deležni kakšne negativne opazke tudi s strani profesionalnega biatlonca?

Opazk sem bila deležna kar pogosto, saj sem netipična tekačica. Jaz sem majhna in močna, stereotipi pa so predvsem, da so tekačice visoke in vitke. En tak stereotip je, da če nimaš bolj malo kilogramov, ne moreš teči in ta stereotip sem morala premagati. Bila sem deležna ogromno negativnih opazk s strani trenerja, veliko me je s tem obremenjeval. To lahko pusti na športniku velike travme, a na žalost se trenerji takrat tega ne zavedajo. Velikokrat sem slišala tudi iz tujih taborov, kako lahko ona teče, očitali so mi, da sem pod dopingom. Zgodilo se je celo, da so me nemški trenerji analizirali in ugotovili, da je moja tehnika drugačna od ostalih, zato sem lahko dobro tekla. Vendar pa to se me ni dotaknilo, saj sem imela čisto vest.

9) Biatlonke in biatlonci sicer tekmujejo na istih progah, kakšna pa je na primer razlika v plačah in nagradah?

V biatlonu je vse enako, od proge do nagrad in plač. Najprej je postavljen »budget« in vsako tekmovanje je s tem isto. Ni važno, kje smo tekmovali, bodisi Avstrija bodisi Norveška, plačilo je bilo isto. S strani biatlonske zveze je določeno, koliko dobi prvo mesto, koliko drugo ... To ni tako, kot je v alpskem smučanju, ko je veliko odvisno od samega prizorišča.

10) V katerem športu menite, da so ženske najbolj in najmanj diskriminirane?

Najprej, ne poznam toliko, da bi lahko rekla. Če ugibam, bi rekla, da so najmanj v tenisu, mogoče tudi smučarskem teku. Najbolj bi rekla mogoče alpsko smučanje, tudi gimnastika in sinhrono plavanje. Imela sem trenerja, katerega hči je trenirala umetnostno drsanje. Ko je videla kos belega kruha, se je praktično začela tresti.

Med bolj diskriminirane bi rekla, da sodi tudi nordijska kombinacija, ženske še te discipline sploh nimajo na olimpijskih igrah. Mislim, da so še tudi znotraj organizacij, kot je FIS, ogromne razlike in je še ogromno storiti na tem področju.

11) Kaj menite, da bi lahko storili pri dosegu večje enakopravnosti v športu?

Najprej bi morala začeti stvari urejati znotraj organizacij, da se začnejo vodilni o tem pogovarjati, da se dajo pobude, kako moške in ženske izenačiti. Veliko vlogo pri tem bodo imeli tudi mediji, da o nas pišejo čim bolj enakopravno. Mogoče bi se morali novinarji ločiti na moški in ženski del, saj manjka ženskih novinark v športu. Menim, da težko en moški stopi v ženske čevlje, ženska to stori lažje, te tudi bolj začuti in razume. Seveda so za vsem tem medijske hiše, ki odobrijo, koliko člankov lahko novinar napiše, koliko ima določen članek prostora.

12) Trenutno opravljate vlogo vodje reprezentanc v panogi biatlon, kakšen je pogled na ženske v športu v slovenski družbi? Menite, da so ženske danes enakopravnejše, kot so bile v Vaši tekmovalni karieri?

Ja, v zadnjih letih je nastala razlika. Tudi na sestankih smo že ženske vsaj v tretjini, če ne tudi že polovično zastopane. Menim, da je ta uravnoteženost mišljenja in soočenje različnih vidikov ključ do izboljšanja reči v sami zvezi kot tudi v samem športu. Tudi pri nas so se že pojavila neka gibanja, ki so združile ženske iz več področij in poudarjajo našo pomembnost v družbi. Kot občinska svetnica pa tudi opažam, da so še predvsem na lokalni ravni ženske obravnavane neenako. Tako s strani javnosti kot tudi na samih odborih. Mnogi ne marajo, da se ženske preveč oglašajo, imamo pa zagotovo nekoliko več moči, ko smo stopile iz okvirja. Še vedno sta dve generaciji, generacija naših staršev, ki bi še vedno bila tišja in bolj prilagodljiva, in mlajša generaciji, ki se bolj oglašajo. Pogosto rečem, da je medijsko izpostavljanje, kot da sebe neseš na bojno fronto – ali te zmeljejo ali pa zmagaš. V Sloveniji še bomo potrebovali kar nekaj časa, da bomo ženske enake, je pa stanje zagotovo boljše.

PRILOGA 3: ANALIZA ANKETE

Q1	Spol.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Ženska)	88	82%	82%	82%
	2 (Moški)	16	15%	15%	97%
	3 (Drugo)	3	3%	3%	100%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Povprečje	1,2	Std. odklon	0,5
-----------	-----	-------------	-----

Q2	Program, ki ga obiskuješ.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Gimnazija)	63	59%	59%	59%
	2 (Poklicna šola)	21	20%	20%	79%
	3 (Univerza)	23	21%	21%	100%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Povprečje	1,6	Std. odklon	0,8
-----------	-----	-------------	-----

Q3	Kako bi definirali diskriminacijo?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	krivica, ki se je zgodila nekomu in ga razlikuje od drugih	1	1%	1%	1%
	neenakost med spoloma	2	2%	2%	3%
	nepravično obravnavanje posameznika, njegovih dosežkov glede na spol, barvo kože...	1	1%	1%	4%
	izključitev	1	1%	1%	5%

	neopravičljivo poniževanje	1	1%	1%	6%
	nepravilno obravnavanje ljudi	2	2%	2%	7%
	kot neki neenako obravnavanje	1	1%	1%	8%
	slab odnos / agresiven odnos do osebe/skupine ljudi	1	1%	1%	9%
	obravnavanje nekoga drugače	1	1%	1%	10%
	neenako obravnavanje posameznika (zaradi rase, vere...)	1	1%	1%	11%
	neenakovredno vrednotenje stvari.	1	1%	1%	12%
	eni so psi eni so človeki	1	1%	1%	13%
	gre za dejanje, pri katerem je določena oseba diskriminirana zaradi določenih telesnih ali osebnih lastnosti.	1	1%	1%	14%
	nepošteno ravnanje do določene stvari	1	1%	1%	15%
	podcenjevanje kogarkoli glede na spol, starost, raso, vero.	1	1%	1%	16%
	diskriminacija	1	1%	1%	17%
	neenakopravnost med spoloma	1	1%	1%	18%
	delanje razlik glede na raso, spol, spolno usmerjenost itd	1	1%	1%	19%
	moski morajo za uspeh manj delati kot zenske.	1	1%	1%	20%
	neenakopravno obravnavanje posameznikov zaradi spola, rase, sposobnosti.	1	1%	1%	21%
	diskriminacija je zapostavljanje skupine ljudi	1	1%	1%	21%
	diskriminacija je neenakovredno obravnavanje posameznika zaradi njegove etične pripadnosti, starosti, spola...	1	1%	1%	22%
	slabše obravnavajen posameznikov zaradi	1	1%	1%	23%

	njihovega spola, religije, narodnosti..				
	neupravičeno razlikovanje	1	1%	1%	24%
	neenakost zaradi npr. spola, rase, nacionalnosti	1	1%	1%	25%
	neenako obravnavanje nekoga	1	1%	1%	26%
	je neenakopravno obravnavanje posameznika oz. posameznice zaradi določenih lastnosti	1	1%	1%	27%
	zapostavljanje osebe v družbi, izključevanje.	1	1%	1%	28%
	zaljenje	1	1%	1%	29%
	izključitev iz družbe	1	1%	1%	30%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Q4	Menite, da je diskriminacija prisotna v športu?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Da)	87	81%	81%	81%
	2 (Ne)	20	19%	19%	100%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Povprečje	1,2	Std. odklon	0,4
-----------	-----	-------------	-----

Q5	Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da, kako se diskriminacija kaže v športu?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	uniforme za ženske so zelo različne od moških uniform npr pri odbojki	1	1%	1%	1%
	neenaka obravnava	1	1%	1%	2%
	manj priložnosti za ženske v določenih športih	1	1%	1%	3%
	glede na zahtevnost, prepoznavnost in plačilo.	1	1%	1%	5%
	manj vrednosti nekaterih ženskih športov v očeh javnosti, določanje kateri	1	1%	1%	6%

	športi so za koga primerni,				
	več predvajanih moških športov kot ženskih	1	1%	1%	7%
	placilo	2	2%	2%	9%
	ženske so npr. v nogometu manj plačane kot moški	1	1%	1%	10%
	ženski šport ni tako gledan in sponzoriran kot moški.	1	1%	1%	12%
	ženske so v športu manj plačane od moških	1	1%	1%	13%
	ženske so seksualizirane, spolne zlorabe s strani trenerjev niso prijavljene zaradi trenerjevega statusa, zrelo prenašanje poraza se pri moških manj pričakuje kot pri ženskah.	1	1%	1%	14%
	manjše sponzorstvo pri ženskih športih	1	1%	1%	15%
	nepravilno obravnavanje, nepravične diskvalifikacije, zanemarjanje dosežkov...	1	1%	1%	16%
	ženski športi so manj gledani in podcenjeni, tudi kadar so zahtevnejši od \ 'moških\ ' športov	1	1%	1%	17%
	spolna zloraba	1	1%	1%	19%
	m boljši od zensk, sport samo za moske	1	1%	1%	20%
	zenske tekmujejo na lažjih progah npr pri smucanju, skacejo na krajsih skakalnicah pri skokih...	1	1%	1%	21%
	vsi menijo, da so moški veliko boljši v športu in zaradi tega tudi lažje uspejo.	1	1%	1%	22%
	noski boljši od zensk, sport samo za moske	1	1%	1%	23%
	nižje plače zensk	1	1%	1%	24%
	nagradni skladi	1	1%	1%	26%
	ženske športnice so manj plačane kot moški.	1	1%	1%	27%
	ženska..	1	1%	1%	28%

	več kot kaj je lahko neeanko ocenjevanje športnikov, podkupnine, diskriminacija zaradi tega ker je ena oseba slavnější od druge	1	1%	1%	29%
	moški imajo boljše pogoje, večje denarne nagrade kot ženske	1	1%	1%	30%
	moški športi so bolj priljubljeni, določeni športi so videni kot le za moške	1	1%	1%	31%
	nekateri ljudje ki mislijo da so najboljši neenakopravno obravnavajo igralce, druge udeležence	1	1%	1%	33%
	ženske v več športih ne nastopajo na olimpijskih igrah.	1	1%	1%	34%
	obstaja manj ženskih športnih ekip.	1	1%	1%	35%
	za slabšo uvrstitev so ženske veliko bolj strogo ocenjevane med ljudmi	1	1%	1%	36%
Veljavni	Skupaj	86	80%	100%	

Q6	Kaj menite, da so glavni vzroki za diskriminacijo?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	ne vem	2	2%	2%	2%
	mišljenje da ni bilo vloženega enako veliko dela	1	1%	1%	3%
	zgodovina	2	2%	2%	5%
	pozen razvoj ženskih športov in velikost publike	1	1%	1%	6%
	nečloveškost	1	1%	1%	7%
	denar	1	1%	1%	7%
	mozki mislijo da so bolši od žensk	1	1%	1%	8%
	rasa, spol, videz	1	1%	1%	9%
	vzgoja.	1	1%	1%	10%
	ljudje	1	1%	1%	11%
	ljubosumje	3	3%	3%	14%

	izvor v preteklosti ko so bile zenske brez pravic. tako misljenje se prenaša iz generacije v generacijo zato je takšna mentaliteta močno zakoreninjena	1	1%	1%	15%
	strah, neznanje.	1	1%	1%	16%
	razlike med nami	1	1%	1%	17%
	neznanje, nepoznavanje in ignoranca	1	1%	1%	18%
	nesoglasja v mnenjih in neprilagodljivost tistih, ki diskriminirajo.	1	1%	1%	19%
	podcenjevanje žensk	1	1%	1%	20%
	predsodki družbe, biološka prednost moških (več mišične mase itd.)	1	1%	1%	21%
	vpliv starejših načel	1	1%	1%	21%
	/	1	1%	1%	22%
	seksizem, morda tudi preteklost (navsezjem na pravice žensk), egoizem, narcizem	1	1%	1%	23%
	patriarhat	1	1%	1%	24%
	spol, rasa	1	1%	1%	25%
	nesramni ljudje	1	1%	1%	26%
	predsotki do žensk	1	1%	1%	27%
	neizobraženost, nestrpnost, ignoranca	1	1%	1%	28%
	rasizem, nacionalizem	1	1%	1%	29%
	drugačnost	2	2%	2%	31%
	moško mišljenje da so pomembnejši in sposobnejši od žensk	1	1%	1%	32%
	razlike v spolu	1	1%	1%	33%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Q7	Ženske so v športu drugače obravnavane kot moški.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Se strinjam)	81	76%	76%	76%
	2 (Se ne strinjam)	4	4%	4%	79%
	3 (Se deloma strinjam)	22	21%	21%	100%

Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	
----------	--------	-----	------	------	--

Povprečje	1,4	Std. odklon	0,8
-----------	-----	-------------	-----

Q8	Ali je pot žensk do uspeha težja kot pot moških?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Da)	55	51%	51%	51%
	2 (Ne)	5	5%	5%	56%
	3 (Odvisno od področja)	47	44%	44%	100%
Veljavni	Skupaj	107	100%	100%	

Povprečje	1,9	Std. odklon	1,0
-----------	-----	-------------	-----

Q9	Kam bi uvrstili posameznika, ki je s posegom svoj spol spremenil?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (V kategorijo spola, v katerega je bil rojen.)	51	48%	50%	50%
	2 (V kategorijo spola, v katerega se je spremenil.)	50	47%	50%	100%
Veljavni	Skupaj	101	94%	100%	

Povprečje	1,5	Std. odklon	0,5
-----------	-----	-------------	-----

Q10	Pri kombiniranju genov lahko nastanejo tudi redke izjeme-dvospolniki. Posameznik ima lastnosti tako moškega kot ženskega spola. Kam bi uvrstili dvospolnika/interseksualca?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Kategorijo moškega)	9	8%	9%	9%
	2 (Kategorijo ženske)	3	3%	3%	12%
	3 (V kategorijo spola, ki bi ga sami izbrali.)	89	83%	88%	100%
Veljavni	Skupaj	101	94%	100%	

Povprečje	2,8	Std. odklon	0,6
-----------	-----	-------------	-----

Q11	Menite, da so tudi pripadniki LGBTQ+ skupnosti v športu diskriminirani?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Da)	76	71%	75%	75%
	2 (Ne)	25	23%	25%	100%
Veljavni	Skupaj	101	94%	100%	

Povprečje	1,2	Std. odklon	0,4
-----------	-----	-------------	-----

Q12	Poznate kakšen primer, kjer se diskriminacija kaže?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	poroke	1	1%	1%	1%
	ne ampak zagotovo obstaja	1	1%	1%	2%
	ne spomnim se.	1	1%	1%	3%
	ne, vendar vem da zagotovo lgbtq+ športniki nimajo tako dobrih odnosov s celotno skupino (če gre za skupinski šport) saj nekateri izražajo homofobijo in tako tudi skupina ni poenotena	1	1%	1%	4%
	nagradni skladi kvalifikacij pri skokih - ženske 500CHF, moški 3000CHF	1	1%	1%	5%
	razred	1	1%	1%	6%
	en kosarkas	1	1%	1%	7%
	cem da je nekaj bilo samo se ne spomnem točno kaj	1	1%	1%	8%
	ko jih jebe	1	1%	1%	9%
	trans ženske ne smejo sodelovati v ženskih športih, ker so bile nekoč moški, njihovi telesni proporci so drugačni od tistih, ki so se rodile kot ženske in ljudje menijo, da ni pravično.	1	1%	1%	10%
	ne	28	26%	28%	38%
	be	1	1%	1%	39%
	atletika	2	2%	2%	41%

	na televiziji so večinoma predavane moške tekme, ljudje bolj navijajo za moške ekipe.	1	1%	1%	42%
	nep	1	1%	1%	43%
	niti ne	1	1%	1%	44%
	ne vem	1	1%	1%	45%
	v tekmovanjih, kako so tretirani s strani sotekmovalcev in javnosti	1	1%	1%	46%
	žal ne	4	4%	4%	50%
	odkrita diskriminacija do športnikov, ki so odprti s svojo spolno usmeritvijo in podporo lgbtq+, npr. omejeno sodelovanje na tekmah, manjše možnosti za podpisane pogodbe z ekipo	1	1%	1%	51%
	ne poznam natančno.	1	1%	1%	52%
	transseksualci v športih	1	1%	1%	53%
	politika, visoki položaji	1	1%	1%	54%
	homoseksualni nogometaši bi bil absolutno izločen in zasmehovan s strani soigralcev	1	1%	1%	55%
	odnos do njih	1	1%	1%	56%
	ragbi	1	1%	1%	57%
	kakršen koli sport	1	1%	1%	58%
	rokomet	1	1%	1%	59%
	ne.	6	6%	6%	65%
	ne, ne poznam konkretnega primera	1	1%	1%	66%
Veljavni	Skupaj	100	93%	100%	

Q13	Prikaz žensk v medijih je tudi v športu diskriminatoren.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Drži)	54	50%	57%	57%
	2 (Ne drži)	41	38%	43%	100%
Veljavni	Skupaj	95	89%	100%	

Povprečje	1,4	Std. odklon	0,5
-----------	-----	-------------	-----

Q14	Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z da, kje je diskriminacija v medijih najbolj opazna?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	predvsem v komentarjih bralcev. :)	1	1%	3%	3%
	/	1	1%	3%	5%
	prikaz žensk le v bolj "feminiziranih" športih, manjše oglaševanje in promocija	1	1%	3%	8%
	nevem	1	1%	3%	10%
	dosežki ženskih športnic niso tako cenjeni	1	1%	3%	13%
	njihovi dosežki so pokazani kot manj pomembni	1	1%	3%	15%
	vseponosod	2	2%	5%	20%
	večina pogovorov o športu je o moških.	1	1%	3%	23%
	ženske so za svoja dejanja bolj obsojane	1	1%	3%	25%
	da so slabše od večine moških	1	1%	3%	28%
	večkrat omenjajo moške, sploh pri športih kot so nogomet, košarka.	1	1%	3%	30%
	ženske pogosto sprašujejo o dietah itd. kar moške ne...	1	1%	3%	33%
	seksizem, poudarjanje videza žensk športnic.	1	1%	3%	35%
	prenosi tekme.	1	1%	3%	38%
	moške tekme so bolj gledane od ženskih	1	1%	3%	40%
	uf v uniformah/opremi, komentarjih glede izgleda vs. dosežkov.	1	1%	3%	43%
	vprašanja, ki so postavljena ženskam se razlikujejo od tistih, ki so postavljeni moškim	1	1%	3%	45%
	glede uvrstitve, sposobnosti	1	1%	3%	48%
	v navajanju razlogov za uspeh profesionalnih	1	1%	3%	50%

	športnic in večinsko predvajanje le tekem z moškimi tekmovalci.				
	ko naslavljajo npr. pri moškem bi naslov bil "ime priimek je osvojil ..." pri ženski pa "ženska osvojila..."	1	1%	3%	53%
	mediji ne poročajo o ženskih športih v tako veliki meri kot moških. velikokrat je omenjena samo zmagovalka, medtem ko v moških športih pogosto analizirajo celotno dogajanje in sam potek tekme ter vsakega tekmovalca posebej.	1	1%	3%	55%
	na kakršnih koli intervjujih	1	1%	3%	58%
	več moških iger, ki so predvajane na tv	1	1%	3%	60%
	seksizem	2	2%	5%	65%
	da v ospredje postavijo izgled športnice	1	1%	3%	68%
	definitvno se ne poroča o ženskem nogometu/kosarki/boksu tako, kot se to o moski ligi, kategoriji. se vedno vlada prepričanost, da taksni sporti niso za zenske. menim, da zato ker je bila od nekdaj vloga zenske ženstvenost, v nekaterih sportnih pac te ne pokazujejo.	1	1%	3%	70%
	uspehi žensk so večkrat spregledani	1	1%	3%	73%
	na socialnih omrežjih	1	1%	3%	75%
	samo moške nogometne tekme so razširjene v medijih	1	1%	3%	78%
	v prikazovanju moskih sportov kot boljših	1	1%	3%	80%
Veljavni	Skupaj	40	37%	100%	

Q15	Menite, da mediji v športu dosežke žensk vrednotijo na podlagi njihovega izgleda?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa

	1 (Da)	51	48%	54%	54%
	2 (Ne)	44	41%	46%	100%
Veljavni	Skupaj	95	89%	100%	

Povprečje	1,5	Std. odklon	0,5
-----------	-----	-------------	-----

Q16	Tudi v športu obstajajo razlike v plačah med moškimi in ženskami.				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	1 (Drži)	94	88%	99%	99%
	2 (Ne drži)	1	1%	1%	100%
Veljavni	Skupaj	95	89%	100%	

Povprečje	1,0	Std. odklon	0,1
-----------	-----	-------------	-----

Q17	V katerem športu menite, da so ženske najmanj diskriminirane na področju plačil?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	smučanje	2	2%	2%	2%
	(naš) nogomet v ameriških ligah	1	1%	1%	3%
	nogomet	10	9%	11%	14%
	v atletiki.	1	1%	1%	15%
	smučanju	1	1%	1%	16%
	skoki	2	2%	2%	18%
	joj, ne vem	1	1%	1%	19%
	v športih, kjer prevladujejo ženske.	1	1%	1%	20%
	v tistem kjer so v večini zastopane ženske ("ženski sport"), ker dobijo več ogledov=vec denarja	1	1%	1%	21%
	ples	3	3%	3%	24%
	atletika	1	1%	1%	25%
	balet	2	2%	2%	27%
	odbojka	7	7%	7%	35%
	boli me	1	1%	1%	36%

	odbojki	1	1%	1%	37%
	gimnastika, umetnostno drsanje, ples.	1	1%	1%	38%
	namizni tenis	1	1%	1%	39%
	gimnastika, balet	1	1%	1%	40%
	umetnostno drsanje v parih.	1	1%	1%	41%
	odbojka?	1	1%	1%	42%
	balet, drsanje, atletika.	1	1%	1%	43%
	niso diskriminirane lol, nehite se slepit. pritegnejo manj ogledov=manj profita=manj plače logika ljudje	1	1%	1%	44%
	ekipnih (odbojka)	1	1%	1%	45%
	gimnastika	8	7%	8%	54%
	smučanje.	1	1%	1%	55%
	smučanje ali smučarski skoki	1	1%	1%	56%
	nevem.	1	1%	1%	57%
	nevem	3	3%	3%	60%
	plezanje	1	1%	1%	61%
	tenis	3	3%	3%	64%
Veljavni	Skupaj	95	89%	100%	

Q18	V kakšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami?								
	Podvprašanja	Odgovori				Veljavni	Št. enot	Povprečje	Std. odklon
		Se strinjam	Se ne strinjam	Se deloma strinjam	Skupaj				
Q18a	Ženski so v športu diskriminirane na podlagi predsodkov in stereotipov.	57 (65%)	8 (9%)	23 (26%)	88 (100%)	88	107	0,6	0,9
Q18b	Spol posameznika ne bi smel vplivati na vrednotenje posameznikovih dosežkov.	75 (85%)	6 (7%)	7 (8%)	88 (100%)	88	107	0,2	0,6
Q18c	Lindsey Vonn je bila diskriminirana,	19 (22%)	44 (50%)	25 (28%)	88 (100%)	88	107	1,1	0,7

	saj ji smučarska zveza FIS ni dovolila nastopati na moškem smuku v Kitzbühelu.								
Q18d	Smučarske skakalke so diskriminirane, saj ne smejo skakati na letalnici.	53 (60%)	20 (23%)	15 (17%)	88 (100%)	88	107	0,6	0,8
Q18e	Caster Semenya je tekačica, ki je dvospolnik. Po stala je svetovna prvakinja v teku, a so jo takoj po zmagi odpeljali na testiranje spola. Zgodila se ji je velika krivica.	47 (53%)	20 (23%)	21 (24%)	88 (100%)	88	107	0,7	0,8

Q19	V katerem športu menite, da so ženske najbolj diskriminirane?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	pranju posode in delanju sendvicev	1	1%	1%	1%
	nogomet, košarka,...	1	1%	1%	2%
	nogomet in zimski športi	1	1%	1%	3%
	v nogometu	2	2%	2%	6%
	košarka	4	4%	5%	10%
	nea vem	1	1%	1%	11%
	nevem. mogoče pri katerem športu ki je fizično zelo naporen.	1	1%	1%	13%
	nogomet	30	28%	34%	47%
	nogomet, skoki	1	1%	1%	48%
	ameriški nogomet	1	1%	1%	49%
	smucanje	1	1%	1%	50%
	zimski športi	1	1%	1%	51%
	v nobenem	1	1%	1%	52%
	nogomet, košarka	1	1%	1%	53%

	idk bro	1	1%	1%	55%
	nogomet, košarka.	1	1%	1%	56%
	nogomet, rokomet.	1	1%	1%	57%
	smučanje	2	2%	2%	59%
	smučarski skoki	1	1%	1%	60%
	karate	1	1%	1%	61%
	rokomet	1	1%	1%	63%
	atletika	1	1%	1%	64%
	tek, atletika na splošno	1	1%	1%	65%
	verjetno nogomet	1	1%	1%	66%
	.	2	2%	2%	68%
	/	1	1%	1%	69%
	nobenem, povsod imajo svoje kategorije, saj se je v veliko testih fizičnih sposobnosti izkazalo, da se žal fizično ne morejo primerjati z moškimi, zato imajo svoja tekmovanja, kjer tekmujejo med sabo, prav tako kot moški.	1	1%	1%	70%
	skoki.	1	1%	1%	72%
	vseh sportih. v sportih kot so na primer odbojka so vedno moški prikazani kot boljši tudi nogomet je eden velikih pokazateljev diskriminacije. tudi sporti v katerih prevladuje ženska sila so moški "on top" saj so t.i. redki pojavi in jih toliko bolj cenijo!	1	1%	1%	73%
	borilne veščine	1	1%	1%	74%
Veljavni	Skupaj	88	82%	100%	

Q20	Kaj menite, da bi lahko kot družba storili, da bi v športu dosegli večjo enakopravnost?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	več govorili o tem.	1	1%	1%	1%
	opozarjanje na krivice, ki so se zgodile športnikom	1	1%	1%	2%
	poskusili odpraviti stereotipe	1	1%	1%	3%
	večjo udeležbo v sportih ki so diskriminirani	1	1%	1%	5%

	.	2	2%	2%	7%
	/	4	4%	5%	11%
	podpiranje tako obeh spolov v športu	1	1%	1%	13%
	da ne bi učili otrok, da so določeni športi "bolj za fante" in določeni "bolj za punce".	1	1%	1%	14%
	več ženskih tek na televiziji	1	1%	1%	15%
	sprememba zakonov	1	1%	1%	16%
	nehat gleda sport ker je brezveze, se osredotoči na bolj pomembne stvari instead	1	1%	1%	17%
	ozaveščanje	1	1%	1%	18%
	večjo enakopravnost tudi v vsakdanjem življenju	1	1%	1%	20%
	opustiti predsodke, saj ti le pokazatelj družbene nestrpnosti in negotovosti.	1	1%	1%	21%
	začeli seznanjati ljudi o diskriminaciji	1	1%	1%	22%
	ustanavljali zakone	1	1%	1%	23%
	naj se neha ozirati na preteklost in sprejme današnje trende	1	1%	1%	24%
	ozavesčanje ljudi	1	1%	1%	25%
	bolj podpira ženske klube	1	1%	1%	26%
	bolj oglaševali enakopravnost po medijih itd	1	1%	1%	28%
	vecja medijska podpora	1	1%	1%	29%
	sistemska popularizacija ženskih športov	1	1%	1%	30%
	nič, ženska tekmovanja so plačana na podlagi tega, koliko gledalcev in dobička ima določeno tekmovanje, prav tako kot moška. če so ženske plačane manj, je to v tem primeru pošteno	1	1%	1%	31%
	enake možnosti obema spoloma	1	1%	1%	32%
	nehal vse skup	1	1%	1%	33%

	dokler se bo sport vrтел okoli denarja je to dejansko nemogoče	1	1%	1%	34%
	vec prikazovanja zensk v akciji pri igranju sporta itd. predvsem na tv, mediji itd.	1	1%	1%	36%
	organizirali razna izobraževanja in delavnice na to temo	1	1%	1%	37%
	da bi sprejeli drugačnost med ljudmi	1	1%	1%	38%
	ne kupval onlyfansa	1	1%	1%	39%
Veljavni	Skupaj	87	81%	100%	

IZJAVA

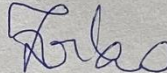
Mentor/ica Valerija Zorko v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Spolna diskriminacija v športu, katere avtorica/avtorji je/so Aljaž Terbovšek.

– besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno, – pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature, – da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu, – da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje, – da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju, – da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 10.3.2023

žig šole

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

